

กระบวนการบริหารงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
ของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาลำปาง เขต 3

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2555
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.เจ็ดหล้า สุนทรวิภาต อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำแนะนำและตรวจแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่ง จนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองสำเร็จสมบูรณ์ได้ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้บริหารโรงเรียน ขยายโอกาส ในอำเภอวังเหนือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำปาง เขต 3 ที่กรุณา ให้ความร่วมมือเป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการลงใช้เครื่องมือ ทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สมบูรณ์และมีคุณค่า

ขอขอบพระคุณคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้บริหารโรงเรียน ขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำปาง เขต 3 ที่ได้ให้ ความอนุเคราะห์ อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือเป็นอย่างยิ่ง ในการเก็บข้อมูลและ ตอบแบบสอบถาม คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ ผู้ศึกษาขออุทิศแด่ผู้มี พระคุณทุก ๆ ท่าน

โยธกา ชุ่มใจ

อาจารย์ที่ปรึกษา และคณบดีวิทยาลัยการศึกษาต่อเนื่อง ได้พิจารณาการศึกษา
ต้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง “กระบวนการบริหารงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของ
โรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่มสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3”
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยพะเยา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. เจ็ดหล้า สุนทรวิภาต)

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมบัติ นพรัตน์)

คณบดีวิทยาลัยการศึกษาต่อเนื่อง

พฤษภาคม 2555

ชื่อเรื่อง	กระบวนการบริหารงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลำปาง เขต 3
ผู้ศึกษาค้นคว้า	โยธกา ชุ่มใจ
ที่ปรึกษา	รศ.ดร.เจ็ดหล้า สุนทรวิภาต
ประเภทสารนิพนธ์	การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง. กศ.ม.สาขาวิชาสาขาวิชาการบริหาร การศึกษา, มหาวิทยาลัยพะเยา,2554
คำสำคัญ	กระบวนการบริหารงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาบริบทของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 (2) เพื่อศึกษากระบวนการบริหารงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3(3) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรค ในการพัฒนาระบบบริหารงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ประชากร และกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 104คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การศึกษาข้อมูล และแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์โดยคำนวณค่าสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาเกี่ยวกับบริบทของโรงเรียนขยายโอกาสพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีนักเรียนจำนวน 150-258 คน โรงเรียนตั้งอยู่ในเขตชุมชนมีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นให้นักเรียนมีทักษะในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต กระบวนการบริหารงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จากแบบสอบถามครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้บริหารสถานศึกษาเห็นด้วยว่ามีการดำเนินการมากทุกขั้นตอน ทุกด้าน และทุกประเด็นผลการศึกษาเกี่ยวกับปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ที่พบมาก คือ ครู/บุคลากรมีจำนวนจำกัดต้องรับผิดชอบงานมาก ครู/บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องไม่มีส่วนร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และปรัชญาของสถานศึกษา รวมทั้งขาด

รูปแบบ วิธีการตรวจสอบทบทวนคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจนและขาดการเผยแพร่และเสนอ
รายงานต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง ต้นสังกัด ผู้ปกครองชุมชน สังคมข้อเสนอแนะคือ ควรส่งเสริมให้ครู
และบุคลากรในสถานศึกษาทุกคน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพ
การศึกษาควรประสานขอความช่วยเหลือจาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และ
ศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการวางแผนตรวจสอบทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและควร
นำเสนอรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา(SAR) ต่อสาธารณะชน
ผู้ที่เกี่ยวข้อง ต้นสังกัด ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม

Title THE PROCESS OF INTERNAL QUALITY SYSTEM IN ADMINISTRATION OF THE EDUCATIONAL OPPORTUNITY EXPANSION SCHOOL IN JAEHOM DISTRICT LAMPANG PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

Author Yotaka Choomjai

Advisor Assistant Professor Dr. Cherdla Soontornvipart

Academic Paper Independent Study M.Ed. in Educational Administration, University of Phayao, 2012

Keyword Process of The Internal Quality Assurance System in Administration of The Educational Opportunity Expansion Schools

ABSTRACT

The objectives of this research was study of context of the educational opportunity expansion schools in Jaehom District, the process of internal quality assurance system administration and problem in development of the internal quality assurance system of the educational opportunity expansion schools in Jaehom District Lampang Primary Educational Service Area Office 3. Population and samples were teachers, basic education institution committees and institution administrators (total amount 104 samples). The research instrument was rating scales. Frequency, percentage, mean and standard deviation were used in statistical analysis. It was found that the procedures of the process was too complicated, teachers were responsible in too much workload and did not have opportunities in planning the visions, missions and philosophies of institutions, the system lacked clearly methods in education quality assessment and lacked in publishing their reports to the related persons, original affiliations and communities. In my opinion and suggestions, the institutions should give more opportunities to their personnel and cooperate with their primary educational service area office for participation in process of the quality assurance system and improvement in education quality of the institutions, in addition, the institutions should also publish their Self Assessment Report; SAR to the related persons, the original affiliations, parents and the communities.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2442 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545	8
ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา	12
หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	13
แนวคิดเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา และความสัมพันธ์ระหว่าง แนวคิดของระบบการประกันคุณภาพ และแนวคิดตามหลักการบริหาร ...	15
ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา.....	18
ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา.....	20
ภาระงานสำคัญของสถานศึกษา	23
วิวัฒนาการของระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา	24
ระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	29
แนวทางการจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	31
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	51
3 วิธีดำเนินการวิจัย	57
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	57
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	57
การเก็บรวบรวมข้อมูล	58

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล	59
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
ตอนที่ 1 บริบทสถานศึกษาและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ.....	60
ตอนที่ 2 ศึกษากระบวนการบริหารงานระบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 เป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ	62
ตอนที่ 3 ปัญหา/ อุปสรรค และข้อเสนอแนะในกระบวนการบริหารงานระบบ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 เป็นแบบปลายเปิด.....	68
5 บทสรุป	72
สรุปผลการวิจัย	72
อภิปรายผลการวิจัย	77
ข้อเสนอแนะ	79
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	80
บรรณานุกรม.....	81
ภาคผนวก	85
ภาคผนวก ก รายชื่อโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม	86
ภาคผนวก ข แบบสอบถาม	87
ภาคผนวก ค ตารางแสดงค่าความเชื่อมั่นในเนื้อหาของเครื่องมือ	95

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
อธิธานศัพท์	97
ประวัติผู้ศึกษาค้นคว้า	101

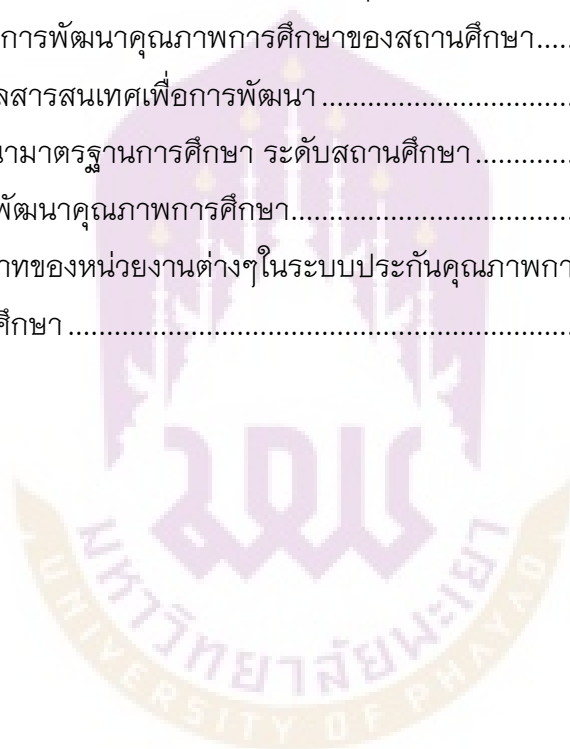

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงความถี่ และร้อยละ ของสถานภาพครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ที่ตอบแบบสอบถาม	61
2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกระบวนการบริหารงานระบบ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ขั้นตอน การวางแผน (Plan).....	62
3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกระบวนการบริหารงานระบบ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่มสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ขั้นตอนการดำเนินการ (Do).....	64
4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกระบวนการบริหารงานระบบ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ขั้นตอนการตรวจสอบ การดำเนินงาน (Check)	65
5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกระบวนการบริหารงานระบบ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ขั้นตอนการปรับปรุง และนำไปใช้ (Action).....	66
6 แสดงสรุปค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกระบวนการบริหารงาน ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3	67

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 แสดงกระบวนการบริหารคุณภาพ	17
2 แสดงขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา.....	21
3 แสดงขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา.....	27
4 แสดงระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ..	30
5 แสดงวงจรการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา.....	31
6 แสดงข้อมูลสารสนเทศเพื่อการพัฒนา	36
7 แสดงพัฒนามาตรฐานการศึกษา ระดับสถานศึกษา.....	39
8 แสดงแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา.....	40
9 แสดงบทบาทของหน่วยงานต่างๆในระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษา	50

อักษรย่อ

สมศ. = สำนักงานทดสอบและรับรองมาตรฐานการศึกษาของชาติ

สพป.ลำปาง 3 = สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ลำปาง เขต 3

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 49 ได้กล่าวถึงสิทธิในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชนคนไทยโดยบัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย “และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 10 ได้บัญญัติไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย “ซึ่งสืบเนื่องจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 81 ได้บัญญัติกำหนดให้รัฐต้องจัดทำกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม เสริมสร้างความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปะวิทยาการต่าง ๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ เป็นหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเป็นเข็มทิศชี้แนะในการพัฒนาสังคมไทยได้อย่างยั่งยืน ซึ่งจากบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 นี้ทำให้ประเทศไทยต้องมีบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติเกิดขึ้นเป็นครั้งแรก ซึ่งก็คือพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสังคมพร้อมที่จะเป็นพลังขับเคลื่อนที่สำคัญให้ทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้ตระหนักเห็นความสำคัญและดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของคนในชาติ เพื่อเป็นเครื่องมือ กลไกในการนำพาประเทศไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองทัดเทียมอารยประเทศ

ต่อมาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ในหมวด 6 ว่าด้วยเรื่องมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 กล่าวว่า “ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกัน

คุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง” และมาตรา 48 กล่าวว่า “ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าระบบการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของระบบการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยให้มีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก” ดังนั้น การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะเป็นระบบที่สร้างความมั่นใจว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐาน ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถ มีคุณลักษณะตามที่หลักสูตรกำหนดและสังคมต้องการ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการปฏิรูปการศึกษาในรอบที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานรับผิดชอบในการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ที่รัฐมุ่งเน้นให้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนและพัฒนาประเทศ สถานศึกษาทุกแห่งจึงจำเป็นต้องสร้างความเชื่อมั่นให้สังคมยอมรับว่า สามารถผลิตผู้เรียนที่มีความรู้ความสามารถ เจตคติ ค่านิยม คุณธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่าง ๆ ครบถ้วนตามความคาดหวังของสังคม ตลอดจนแสดงความมั่นใจว่าปัจจัยและระบบการจัดการศึกษาในโรงเรียนมีความเป็นมาตรฐาน ซึ่งจะนำไปสู่ผลสำเร็จของการจัดการศึกษาที่สามารถพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้ตามความต้องการของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

จากความในมาตรา 47 วรรค 2 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับแก้ไข) พุทธศักราช 2545 กระทรวงศึกษาธิการ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ออกกฎกระทรวง ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2546 ในหมวด 1 ข้อ 2 ระบุไว้ว่า ให้สถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้เกี่ยวข้องว่าผู้เรียนทุกคน จะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษาเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเต็มศักยภาพ

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องที่สามารถควบคุม ตรวจสอบและประเมินผลได้จากกระบวนการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา มีอยู่ด้วยกัน 4 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นวางแผนการดำเนินงาน (Plan)
2. ขั้นดำเนินงาน (Do)
3. ขั้นตรวจสอบการดำเนินงาน (Check)
4. ขั้นการปรับปรุงและนำไปใช้ (Action)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายให้หน่วยงานในสังกัด ดำเนินการพัฒนา และเตรียมความพร้อมในการรองรับการประเมินภายนอกรอบแรก (ในปี พ.ศ. 2544–2548) การประเมินภายนอกรอบที่สอง (ในปี พ.ศ. 2549–2553) และการประเมิน ภายนอก รอบที่สาม (ในปี พ.ศ. 2554–2558) จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา (สมศ.) โดยมุ่งหวังให้สถานศึกษาทุกแห่งสามารถใช้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในเป็นกลไกในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนให้ได้มาตรฐาน ซึ่งทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่า โรงเรียนที่ได้รับรองมาตรฐานสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ และผู้จบการศึกษามี คุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด แต่จากข้อสรุปผลการประเมินภายนอกรอบแรกและรอบที่สอง ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา (สมศ.) พบว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั่วประเทศจำนวนมากยังไม่ผ่านการรับรองจากเกณฑ์การประเมิน โดยเฉพาะโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่มสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ซึ่งปัจจุบันมีโรงเรียน ที่กำลังพัฒนาระบบการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพเพื่อเตรียมความพร้อมรองรับ การประเมินคุณภาพและมาตรฐานจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและคุณภาพในรอบที่ 3 (ในปี พ.ศ. 2554–2558)

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษา กระบวนการบริหารงานระบบประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำปาง เขต 3 นั้นว่าแนวทางที่โรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม มีกระบวนการดำเนินงาน ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาใน 4 ขั้นตอนเป็นอย่างไร และศึกษาสภาพบริบท ของโรงเรียน ปัญหา/ อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการดำเนินงานระบบการ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ว่ามีอะไรบ้างที่ยังเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนา กระบวนการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพ ภายในและภายนอกของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลำปาง เขต 3 และจะเป็นแนวคิดสะท้อนไปยังหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานระดับสูง และผู้มีอำนาจ หน้าที่และบทบาทในการกำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ

สำหรับใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุง ส่งเสริม และพัฒนากระบวนการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส ของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3
2. เพื่อศึกษากระบวนการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรค ในการพัฒนาระบบบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่
 - ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน
 - ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 30 คน
 - คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 35 คน
 - รวมทั้งสิ้น 70 คน
 - 1.2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่
 - ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน
 - ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 30 คน
 - คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 35 คน
 - รวมทั้งสิ้น 70 คน
2. ขอบเขตด้านพื้นที่

โรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่มสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3
3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2554–เดือนมีนาคม พ.ศ. 2555

4. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้ได้มุ่งศึกษากระบวนการบริหารงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 เกี่ยวกับ กระบวนการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพ ภายใน 4 ขั้นตอน คือ

4.1 ขั้นวางแผนการดำเนินงาน (Plan)

4.2 ขั้นดำเนินการ (Do)

4.3 ขั้นตรวจสอบการดำเนินงาน (Check)

4.4 ขั้นการปรับปรุงและการนำไปใช้ (Action)

5. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

5.1 ศึกษาบริบทของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ศึกษาแนวทางการกระบวนการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่มสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3

5.2 ปัญหา/ อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางในกระบวนการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่มสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ประชากร หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนขยายโอกาสในเขตอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

2. โรงเรียนขยายโอกาส หมายถึง โรงเรียนที่เปิดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล ถึง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่อยู่ในเขตอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

3. การบริหารงานระบบประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การจัดการกระบวนการบริหารและจัดการคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสใน 4 ขั้นตอน คือ 1. ขั้นวางแผนการดำเนินงาน (Plan) 2. ขั้นดำเนินการ (Do) 3. ขั้นตรวจสอบการดำเนินงาน (Check) 4. ขั้นการปรับปรุงและการนำไปใช้ (Action)

4. ความรู้ความเข้าใจ หมายถึง การรับรู้และเข้าใจในระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษาของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส ที่อยู่ในเขตอำเภอแจ้ห่มจังหวัดลำปาง

5. การปฏิบัติตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง การกระทำตามขั้นตอนการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาส ที่อยู่ในอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง ใน 4 ขั้นตอน

6. ปัญหาในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา หมายถึง ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้ปฏิบัติการสอน โรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปางเกี่ยวกับอุปสรรค ข้อขัดข้องในการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง

7. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ หมายถึง การจัดโครงสร้างการบริหารจัดการให้เอื้อต่อการดำเนินงาน การมีส่วนร่วม และการประสานสัมพันธ์กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องด้วยขั้นตอนการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ การจัดระบบการควบคุมคุณภาพการศึกษา การจัดระบบการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และการจัดระบบการประเมินคุณภาพการศึกษา

8. การพัฒนามาตรฐานการศึกษา หมายถึง การพัฒนามาตรฐานด้านผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่สอดคล้องกับมาตรฐานช่วงชั้นที่หลักสูตรกำหนด

9. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง แผนที่จัดทำอย่างเป็นระบบบนพื้นฐานข้อมูลของสถานศึกษา ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแนวปฏิบัติที่ชัดเจนสมบูรณ์ครอบคลุมการพัฒนาทุกกิจกรรมและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมดำเนินการในการจัดทำแผน

10. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง การกำกับ ติดตาม และดำเนินการอย่างต่อเนื่องให้บรรลุเป้าหมายตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่กำหนดไว้ โดยมีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่ชัดเจน ครอบคลุมงาน/ โครงการของสถานศึกษา

11. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา หมายถึง การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพภายในโดยบุคลากรในสถานศึกษาและการตรวจสอบทบทวนโดยหน่วยงานต้นสังกัด

12. การประเมินคุณภาพการศึกษา หมายถึง การประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนระดับชาติที่ศึกษาในปีสุดท้ายของแต่ละช่วงชั้น ในกลุ่มสาระต่างๆตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดและการประเมินคุณภาพและมาตรฐานจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

13. การรายงานคุณภาพการศึกษา หมายถึง การนำเสนอข้อมูลผลการประเมินคุณภาพการศึกษาประจำปีการศึกษา ต่อหน่วยงานต้นสังกัด ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและต่อสาธารณชน

14. การผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การปรับปรุง พัฒนาการทบทวน การนำไปใช้เพื่อให้คุณภาพและมาตรฐานคงอยู่อย่างพัฒนา

15. ผลจากการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง ผลที่เกิดจากการดำเนินการตามระบบ การประกันคุณภาพภายในและภายนอกสถานศึกษา ขนาดเล็ก ตามตัวบ่งชี้ 84 ตัวบ่งชี้ของมาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน 18 มาตรฐาน

16. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษา และรักษาการผู้อำนวยการ สถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่มสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 3

17. ครู หมายถึง ครูที่ทำหน้าที่ในการสอนในโรงเรียนขยายโอกาส ทั้งข้าราชการพนักงาน ราชการ และครูอัตราจ้างในอำเภอแจ้ห่มสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำปาง เขต 3

18. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง ตัวแทนครู ผู้ปกครอง ชุมชนที่มีบทบาท ในการบริหารงานในโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่มสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำปาง เขต 3

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

1. ได้ข้อมูลในการปรับปรุงการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพภายในและภายนอก ของโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3

2. ได้ข้อมูลในการส่งเสริมและดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพภายในและภายนอก ของโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้า เรื่อง กระบวนการบริหารงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง เพื่อต้องการให้ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการคิดวิเคราะห์และดำเนินการวางแผนการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545
2. ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา
3. หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
4. แนวคิดเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา และความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดของระบบการประกันคุณภาพ และแนวคิดตามหลักการบริหาร
5. ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
6. ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
7. ภาระงานสำคัญของสถานศึกษา
8. วิวัฒนาการของระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
9. ระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. แนวการจัดการระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
11. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

กฎหมายหลักทางด้านการศึกษาระดับแรกของประเทศไทย โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและให้ข้อมูลอย่างกว้างขวาง เพื่อกำหนดเนื้อหาสาระต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของประเทศ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาของชาติอย่างมาก โดยมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับระบบประกันคุณภาพ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายและหลักการ

ความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 6 กำหนดความมุ่งหมายสำคัญในการศึกษา ที่เน้นการพัฒนาและมีความมุ่งหวังให้คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข มาตรา 8 จัดการศึกษาโดยยึดหลักการศึกษาดลอดชีวิตสำหรับประชาชนให้สังคม มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 9 มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกัน คุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา

ดังนั้น จึงเป็นแรงผลักดันที่สำคัญที่ทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลง การจัดการศึกษาขนาดใหญ่หรือต้องมีการปรับระบบการศึกษาใหม่ ซึ่งทำให้มีความจำเป็นที่จะต้อง มีการปฏิรูปการศึกษาอีกครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์ของการจัดการศึกษาไทย และให้สอดคล้องเป็นไป ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่สังคมไทยต้องการและคาดหวังไว้

2. แนวการจัดการศึกษา

แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 ต้องยึดว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และ พัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จัดสาระการเรียนรู้ การบูรณาการ การเรียนรู้และทักษะต่าง ๆ อย่างเหมาะสมกับระดับและรูปแบบของการจัดการศึกษา และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและประเทศ มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญ ทั้งความรู้ คุณธรรม และกระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมในเรื่องต่อไปนี้

2.1 ความรู้เกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของสังคมไทยและ ระบบการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นพระประมุข

2.2 ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์เรื่องการบริหารจัดการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

2.3 ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ใช้ ภูมิปัญญา

2.4 ความรู้ทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง ความรู้ทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข มาตรา 29 ให้สถานศึกษา

ร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ สถาบัน ศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการ เรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรมมีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสารและ รู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความ ต้องการ รวมทั้งให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริม ให้ผู้สอนสามารถวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อันเหมาะสม กับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

ดังนั้น การจัดการศึกษา ต้องยึดว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนา ตนเองได้ และผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด และต้องมีส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและ เต็มตามศักยภาพ ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและสังคม จัดการเรียนรู้ การบูรณาการได้อย่างเหมาะสมกับระดับ การจัดการศึกษาในระบบ นอก ระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการ ตามความเหมาะสม รวมทั้งให้บุคคล องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน จัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญา วิทยาการต่าง ๆ พัฒนาให้สอดคล้องกับ สภาพปัญหาและความต้องการ การส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อันเหมาะสมกับ ผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

3. การบริหารและการจัดการศึกษา

การบริหารและการจัดการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนของรัฐ ส่วนขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น และส่วนของเอกชน ในการบริหารและการจัดการศึกษาได้กำหนดให้ สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและโครงสร้าง ตามมาตรา 9 ดังนี้

3.1 เอกภาพในนโยบายและมาตรฐานการศึกษาแต่หลากหลายในการปฏิบัติ

3.2 การกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษา

3.3 การมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน เอกชนองค์กรต่าง ๆ และสถาบันสังคมต่าง ๆ

ระบบบริหารจัดการแนวคิดหลัก คือ การสร้างเอกภาพขององค์กร กำหนดนโยบายและมาตรฐาน การศึกษา โดยกระจายบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานไปสู่สถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา ให้มากที่สุด

ดังนั้น การบริหารและการจัดการศึกษาได้กำหนดให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ และให้มีเอกภาพในนโยบายและมาตรฐานการศึกษาแต่หลากหลายในการปฏิบัติ เน้นการ กระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของชุมชน

4. มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา

มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 ระบุให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายใน ระบบประกันคุณภาพภายนอก มาตรา 48 ระบุให้หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา ที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ มาตรฐานการศึกษาและเพื่อรับรองการประกันคุณภาพภายนอก มาตรา 49 วรรค 2 กำหนดให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชน มาตรา 50 ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐาน ต่าง ๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวกับสถานศึกษา ตลอดจนให้บุคคลากร คณะกรรมการของสถานศึกษา รวมทั้งผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ให้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่พิจารณา เห็นว่าเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการกิจของสถานศึกษาตามคำร้องขอของสำนักงานรับรอง มาตรฐาน และประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษานั้น มาตรา 51 ในกรณีที่ผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาใดไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ให้สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษาจัดทำข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไข ต่อหน่วยงานต้นสังกัด ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา รายงานต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือคณะกรรมการอุดมศึกษา เพื่อดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไข

ดังนั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จึงกำหนดสาระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาให้ครอบคลุมทุกด้าน เช่น เป้าหมาย หลักการ สิทธิ และโอกาส ระบบการศึกษา แนวทางการจัดการศึกษา งบประมาณทางการศึกษา และสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เป็นการปฏิรูปเพื่อให้มีเอกภาพด้านนโยบายมีความหลากหลายในการปฏิบัติ โดยยึดหลักการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดมาตรฐานการศึกษา และการจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ มีการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา ยึดหลักการส่งเสริมมาตรฐาน และพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

หน่วยศึกษานิเทศก์, กรมสามัญศึกษา (2540 หน้า 1) ให้ความหมายการประกันคุณภาพการศึกษาว่า เป็นกระบวนการทางการศึกษาเพื่อสร้างความมั่นใจและเป็นหลักประกันต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนท้องถิ่น และสังคมว่าสถานศึกษาสามารถบริหารจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐาน ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพตามที่สังคมต้องการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 หน้า 2) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาว่า การดำเนินกิจกรรมใด ๆ ก็ตาม เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจต่อผู้ปกครอง ชุมชน สังคม การดำเนินงานของสถานศึกษาตามพันธกิจที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้ นั้น จะให้ผลผลิตของการศึกษาที่มีคุณภาพอันพึงประสงค์ ตามความคาดหวังของผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 หน้า 7) ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาว่า เป็นกระบวนการบริหารจัดการ และการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษา ทั้งผู้รับบริการโดยตรงได้แก่ผู้เรียนและผู้ปกครอง ผู้รับบริการโดยทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชน และสังคมโดยรวมว่า การดำเนินงานของสถานศึกษา จะมีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาที่กำหนด การประกันคุณภาพมีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของการ “ป้องกัน” ไม่ให้เกิดการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพและผลผลิตไม่มีคุณภาพ

อุทุมพร จามรสมาน (2544 หน้า 1) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาว่า เป็นการให้หลักฐาน ข้อมูล แก่ประชาชนว่าบุคคลในโรงเรียนทำงานอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้ผู้ปกครอง นักเรียน และสาธารณชน มั่นใจว่านักเรียนน่าจะมีคุณภาพตามที่ระบุไว้ในหลักสูตรและมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ สมรรถภาพและสุขภาพ ตามความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น และสังคม เพื่อสร้างความมั่นใจให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง ว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ครบถ้วน ในสาระมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร และตามความคาดหวังของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

สำนักงานทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ (2544 หน้า 13–16) ให้หลักการสำคัญไว้ว่าการประกันคุณภาพทางการศึกษาครอบคลุมถึงมวลกิจกรรมและภารกิจทางวิชาการและทางการบริหารจัดการที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า และมีการประสานสัมพันธ์กันอย่างมีระบบ เพื่อที่จะสร้างความมั่นใจที่สมเหตุสมผลว่าผู้เรียน จะมีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่ได้กำหนดไว้ การออกแบบและการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาจะยึดหลักการต่อไปนี้

1. คุณภาพการศึกษาในบริบทของการประกันคุณภาพจะเน้นการสร้าง ความพึงพอใจให้กับผู้บริโภคทั้งภายในและภายนอก

คุณภาพภายใน หมายถึง ความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะของผู้เรียนที่สร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับช่วงต่อในทุกขั้นตอนของกระบวนการผลิต หรือทุกระดับชั้นเรียน

คุณภาพภายนอก หมายถึง ความพึงพอใจในเศรษฐกิจและสังคมระดับมหัพภาค (Macro Socio-economic Level) ซึ่งหมายถึงความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะของผู้เรียนที่จำเป็นต่อความอยู่รอด และการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมของประเทศชาติในการแข่งขันทางธุรกิจ การค้า และเทคโนโลยีระดับภูมิภาคและระดับโลก

2. การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการบริหารจัดการศึกษาทั้งระบบของสถานศึกษา และเป็นยุทธศาสตร์เชิงรุกที่เน้นการวางแผน และเตรียมการป้องกันล่วงหน้าก่อนที่ปัญหาจะเกิดขึ้น ไม่ใช่การแก้สถานการณ์เฉพาะหน้าเพื่อตอบสนองต่อปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว

3. การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการสร้างความมั่นใจที่ตั้งอยู่บนรากฐานของหลักวิชา หลักฐานข้อเท็จจริง ที่สามารถตรวจสอบได้ กระบวนการวิเคราะห์และประมวลผลที่เป็นวิทยาศาสตร์ หลักตรรกะ และความสมเหตุสมผล

4. การตรวจสอบ การวัดผลและประเมินผลในบริบทของการประกันคุณภาพนั้นมีจุดประสงค์สำคัญ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลย้อนกลับสำหรับการวางแผน เพื่อการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง มิใช่การจับผิด หรือการตัดสินให้รางวัลหรือลงโทษ

5. คุณภาพของการออกแบบ (มาตรฐานการศึกษา หลักสูตรและแผนการสอน) และกระบวนการทำงาน (การเรียนการสอน การบริหารหลักสูตร ครูและบุคลากรทางการศึกษา) เป็นองค์ประกอบสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

6. ความมั่นใจแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อสร้างโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

7. การประกันคุณภาพทางการศึกษา ให้ความสำคัญต่อการประสานสัมพันธ์ภายในระหว่างหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับ และการร่วมมือของหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัด

8. ภาวะความเป็นผู้นำและความเอาใจจริงเอาใจ (Commitment) ของผู้บริหารสถานศึกษา และการกระจายอำนาจความรับผิดชอบที่เหมาะสม เป็นปัจจัยสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 หน้า 11) ได้ให้หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาดังนี้

1. จุดหมายของการประกันคุณภาพภายใน คือ การที่สถานศึกษาร่วมด้วยช่วยกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ไม่ใช่การจับผิดหรือทำให้บุคลากรเสียหายโดยเป้าหมายที่สำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

2. การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามข้อ 1 ต้องทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการ และการทำงานของบุคลากรทุกคนไม่ใช่เป็นกระบวนการการแยกส่วนมาจากการดำเนินงานตามปกติ ของสถานศึกษาโดยสถานศึกษาต้องวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการที่มีเป้าหมายชัดเจน ทำตามแผน ตรวจสอบประเมินผลและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ และมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน

3. การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา การดำเนินงานจะต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่ หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเข้ามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ติดตามประเมินผล พัฒนาปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ และช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพเป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง สังคม และประเทศชาติ

สรุปว่า การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษานั้น ผู้บริหารจะต้องแสดงภาวะของความเป็นผู้นำหลัก ร่วมกับบุคลากรทุกคนที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก ทำงานเป็นทีมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมาย หรือมาตรฐานที่ต้องการ ผู้บริหารจะต้องสร้างความตระหนัก และสร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้บุคลากร ทุกคนมองเห็นความสำคัญของการประเมินตนเองว่าเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพในการทำงาน คุณภาพของสถานศึกษา และคุณภาพของผู้เรียน นอกจากนั้นแล้วจะต้องสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาด้วย เพื่อลดปัญหา อุปสรรคในการดำเนินการไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

แนวคิดเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา และความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดของระบบการประกันคุณภาพ และแนวคิดตามหลักการบริหาร

สำนักงานทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ (2544 หน้า 5-7) ได้ให้แนวคิดไว้ว่าการประกันคุณภาพ (Quality Assurance) เป็นศัพท์ทางวิชาการว่าวงการศึกษาได้ยืมมาจากวงการธุรกิจและอุตสาหกรรม และนำเข้ามาใช้เพื่อการบริหารจัดการเชิงคุณภาพขององค์กรทางการศึกษา กรมวิชาการได้นำแนวความคิดของเดล (Dale) ซึ่งได้อธิบายไว้ว่า วิวัฒนาการของการบริหารและการจัดการเชิงคุณภาพในทางอุตสาหกรรม แบ่งเป็น 2 ประเภท ใหญ่ ๆ คือ แบบที่เน้นการตรวจจับ (detection) อันได้แก่ การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Inspection) และการควบคุมคุณภาพ (Quality Control) ทั้งสองกิจกรรมนี้เน้นพัฒนาความแม่นยำของเครื่องมือและประสิทธิภาพของเทคนิคที่ใช้ในการตรวจความผิดที่เกิดขึ้น ซึ่งจุดอ่อนของการบริหารและการจัดการเชิงคุณภาพแบบนี้ คือ เป็นการลงมือกระทำหลังจากข้อผิดพลาดหรือปัญหาได้เกิดขึ้นแล้ว (Retrospective หรือ Reactive) การบริหารและการจัดการเชิงคุณภาพแบบที่สองนี้เป็นสิ่งที่เพิ่งจะเกิดขึ้นในสองทศวรรษหลังนี้ มีลักษณะที่เน้นการจัดการป้องกันก่อนที่ความผิดพลาดจะเกิดขึ้น (Preventive หรือ Proactive) สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ การประกันคุณภาพและการจัดการเชิงคุณภาพทั่วทั้งระบบ (Total Quality Management หรือ TQM) และเดล (Dale) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพว่า หมายถึง กิจกรรมหรือปฏิบัติการทั้งหมดที่เป็นระบบและมีการวางแผนล่วงหน้า อันเป็นสิ่งที่จำเป็น ที่จะสร้างความมั่นใจในระดับหนึ่งได้ว่า สินค้าหรือบริการหนึ่ง ๆ จะมีคุณภาพตามข้อกำหนด ที่วางไว้

TQM จึงเป็นปรัชญาการบริหารจัดการที่ครอบคลุมกิจกรรมทั้งปวง ที่จะตอบสนองความคาดหวัง และความต้องการต่าง ๆ ของลูกค้าและชุมชนและเป้าหมายขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่าที่สุด โดยการพัฒนาและใช้ประโยชน์สูงสุดจากศักยภาพของพนักงานทุกคนในอันที่จะมุ่งมั่นไปสู่การปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

จะเห็นได้ว่า การประกันคุณภาพจะเป็นระดับหนึ่งของวิวัฒนาการของการบริหารและการจัดการเชิงคุณภาพที่ยังไม่บรรลุถึงขั้นของ TQM แต่ก็ได้เปลี่ยนแปลงอย่างเด่นชัดจากการบริหารและการจัดการเชิงคุณภาพแบบเก่าที่เน้นการตรวจจับ โดยให้หันมาเน้นการวางแผนป้องกันอย่างเป็นระบบเพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดขึ้นได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า เป็นการสร้างความมั่นใจกับผู้เกี่ยวข้องว่าผลผลิตที่ออกมาจะมีคุณภาพตามที่คาดหวัง ข้อสังเกตที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การประกันคุณภาพเป็นวิวัฒนาการที่ต่อเนื่องมาจากการตรวจสอบและประสิทธิภาพของเครื่องวัดและเทคนิควิธีวัด สิ่งที่เพิ่มขึ้นมากก็คือการสร้าง ความมั่นใจ โดยการมีมาตรการป้องกันไม่ให้ความผิดพลาดเกิดขึ้น โดยเริ่มต้นตั้งแต่การออกแบบและ

ขั้นดำเนินงาน จนถึงขั้นที่ได้ผลผลิตออกมา นอกจากนี้จะมีการนำผลการประเมินในทุกขั้นตอน มาใช้เพื่อ วางแผน ออกแบบ และการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 หน้า 7-10) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับ ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาว่า ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ที่ได้มีการพัฒนา กันอยู่ในขณะนี้ มีแนวคิดเพื่อส่งเสริมและเสนอแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา โดยมีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ

1. การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพ และการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐาน
2. การตรวจสอบคุณภาพ เป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไป ตามมาตรฐานที่กำหนด
3. การประเมินคุณภาพ เป็นการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา โดยหน่วยงานที่กำกับ ดูแลในเขตพื้นที่ และหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลาง ซึ่งถึงแม้จะเป็นบุคคลภายนอก แต่ก็ยังถือว่าเป็น การประเมินภายใน เพราะดำเนินการโดยหน่วยงานที่อยู่ในสายการบริหารของสถานศึกษา ซึ่งจะดำเนินการตรวจเยี่ยมและประเมินผลการศึกษาเป็นระยะ ๆ ตามที่กำหนดโดยหน่วยงาน ต้นสังกัด เพื่อให้ความช่วยเหลือ และส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษา มีการพัฒนาคุณภาพอัน เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนรับการประเมินภายนอก จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและ ประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นองค์กรมหาชน

นอกจากนั้นแล้วยังมีแนวคิดตามหลักการบริหารว่า การประกันคุณภาพภายในเป็น กระบวนการบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐาน ที่ต้องการ หลักการและกระบวนการบริหารที่ใช้ในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ จะต้องมีการวางแผน (Plan) ปฏิบัติตามแผน (Do) ตรวจสอบประเมินผล (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Action) ในภาคธุรกิจอุตสาหกรรมและบริการก็มีการใช้กระบวนการนี้ในการบริหารเพื่อปรับปรุง คุณภาพของสินค้า และบริการตลอดเวลา ทำให้เป็นที่พอใจของลูกค้า สามารถขายสินค้าได้ และมีกำไร สำหรับการศึกษานั้นไม่เหมือนกับธุรกิจ เพราะการศึกษาไม่ได้หวังผลกำไรเป็นตัวเงิน แต่ผลที่ได้เป็นคุณภาพในด้านต่าง ๆ ของคน อย่างไรก็ตามกระบวนการบริหารเพื่อพัฒนา คุณภาพ ทางการศึกษา ก็สามารถนำแนวคิดและกระบวนการบริหารที่กล่าวข้างต้นมาใช้ได้ โดยปรับให้เหมาะสมกับกระบวนการพัฒนาการศึกษา ซึ่งเป็นการพัฒนาคน กระบวนการพัฒนา คนในสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู และบุคลากรภายในสถานศึกษา จะต้องร่วมมือกันพัฒนาเด็ก ให้มีคุณภาพและจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยไม่หยุด ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา

จะต้องมีการร่วมกันกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนว่า ต้องพัฒนาเด็กให้มีคุณสมบัติเป็นอย่างไรและถ้าจะให้เด็กมีคุณสมบัติ ดังกล่าวแล้วจะต้องช่วยคิดและช่วยกันวางแผน (Plan) ว่าจะต้องทำอะไร แล้วช่วยกันทำ (Do) ช่วยกันตรวจสอบ (Check) และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง (Action) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาปรับปรุง คุณภาพให้ดีขึ้นอยู่ตลอดเวลา โดยร่วมกันทำงานเป็นทีม แนวคิดการทำงานที่เป็นระบบเช่นนี้ จะต้องสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันภายในสถานศึกษา เกิดความรู้สึกร่วมกัน เป็นงานปกติ เป็นกรรมองตนและประเมินตนเอง ซึ่งจะทำให้สถานศึกษามีฐานข้อมูลที่มั่นคงเป็นจริง พร้อมเสมอต่อการตรวจสอบจากหน่วยงานภายนอก

แนวคิดเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพทางการศึกษา ที่ประกอบด้วย การควบคุมและการตรวจสอบคุณภาพ กับหลักการบริหารที่ครบวงจร (PDCA) ซึ่งประกอบด้วย การร่วมกันวางแผน (P) ร่วมกันปฏิบัติตามแผน (D) และร่วมกันปรับปรุง (A) จะให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน ดังนี้

ภาพ 1 แสดงกระบวนการบริหารคุณภาพ

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 หน้า 10

การควบคุมคุณภาพและตรวจสอบคุณภาพก็คือ กระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพตามหลักการบริหาร โดยการควบคุมคุณภาพ คือ การที่สถานศึกษาต้องร่วมกันวางแผนและการดำเนินการตามแผน เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามวัตถุประสงค์เป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา ส่วนการตรวจสอบคุณภาพ คือการที่สถานศึกษาต้องร่วมกันตรวจสอบเพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา เมื่อสถานศึกษา มีการตรวจสอบตนเองแล้ว หน่วยงานในเขตพื้นที่และต้นสังกัด ก็เข้ามาช่วยติดตามและประเมินคุณภาพ เพื่อให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาแก้ไข ปรับปรุงสถานศึกษา ซึ่งจะทำให้สถานศึกษา มีความมุ่งมั่น และเกิดความตื่นตัวในการพัฒนาคุณภาพอยู่เสมอ

สรุปว่า กระบวนการบริหารคุณภาพที่นิยมนำมาประยุกต์ใช้คือ วงจรเดมมิ่ง (Deming Cycle) หรือ PDCA ซึ่งเป็นการบริหารจัดการที่มีความต่อเนื่องเน้นการป้องกันมากกว่าการแก้ไข การดำเนินการประกันคุณภาพในสถานศึกษาทุกขั้นตอน หากพบจุดบกพร่องต้องรีบแก้ไขอย่างเร่งด่วนทันที ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้เกี่ยวข้องจะต้องร่วมคิดช่วยกันทุกขั้นตอน เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เป็นไปตามความคาดหวัง และสร้างความพึงพอใจให้กับนักเรียนผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วยกระบวนการพัฒนาที่สำคัญ 3 ส่วน ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อกัน คือ การควบคุมคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และการประเมินเพื่อรับรองคุณภาพการศึกษา ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา (Quality Control) หมายถึง กระบวนการพัฒนาหรือแนวดำเนินงาน เพื่อการเข้าสู่คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาประกอบการดำเนินงาน 2 ขั้นตอน คือ

1.1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษา (Educational Standards) เป็นการทำงานเพื่อให้ได้มาตรฐานการศึกษาทั้งด้านผลผลิต (Output) กระบวนการ (Process) และปัจจัย (Input) ซึ่งจะใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ

1.2 การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา เป็นการทำงานเพื่อพัฒนาปัจจัยทางการศึกษาต่าง ๆ ที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้ ประกอบด้วยการดำเนินงานในเรื่องต่อไปนี้

1.2.1 การพัฒนาครูเข้าสู่มาตรฐานวิชาชีพ

1.2.2 การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเข้าสู่มาตรฐานวิชาชีพ

1.2.3 การพัฒนาผู้บริหารการศึกษาเข้าสู่มาตรฐานวิชาชีพ

1.2.4 การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการ

1.2.5 การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน

1.2.6 การสนับสนุนปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2. การตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา (Internal Quality Audit and Intervention) หมายถึง กระบวนการพัฒนาหรือแนวดำเนินงานเพื่อให้มีข้อมูลสารสนเทศ (Information) ในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย การดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ

2.1 การตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา เป็นการดำเนินงานเพื่อประเมินความก้าวหน้าของการจัดการศึกษา โดยให้สถานศึกษาประเมินตนเอง (School Self Evaluation) เพื่อการปรับปรุงและพัฒนา แล้วจัดทำรายงานผลการจัดการศึกษาต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

2.2 การตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา เป็นการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อตรวจสอบและควบคุมคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด จัดทำรายงานผลการจัดการศึกษาเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

2.3 การกำหนดมาตรการปรับปรุงส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ที่มีคุณภาพไม่ถึงเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา เป็นการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อใช้มาตรการต่าง ๆ ในการปรับปรุงและส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ดังนี้

3. การประเมิน และรับรองคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (Quality Accreditation) หมายถึง กระบวนการพัฒนาหรือแนวดำเนินงานในการประเมินคุณภาพการศึกษาโดยมุ่งการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นการดำเนินงานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง สำหรับสถานศึกษาที่ผ่านการประเมินจะได้ใบรับรองมาตรฐานการศึกษา หรือคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานที่ให้การรับรองและให้สถานศึกษาเฝ้าระวังรักษาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาตลอดระยะเวลาที่ให้การรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

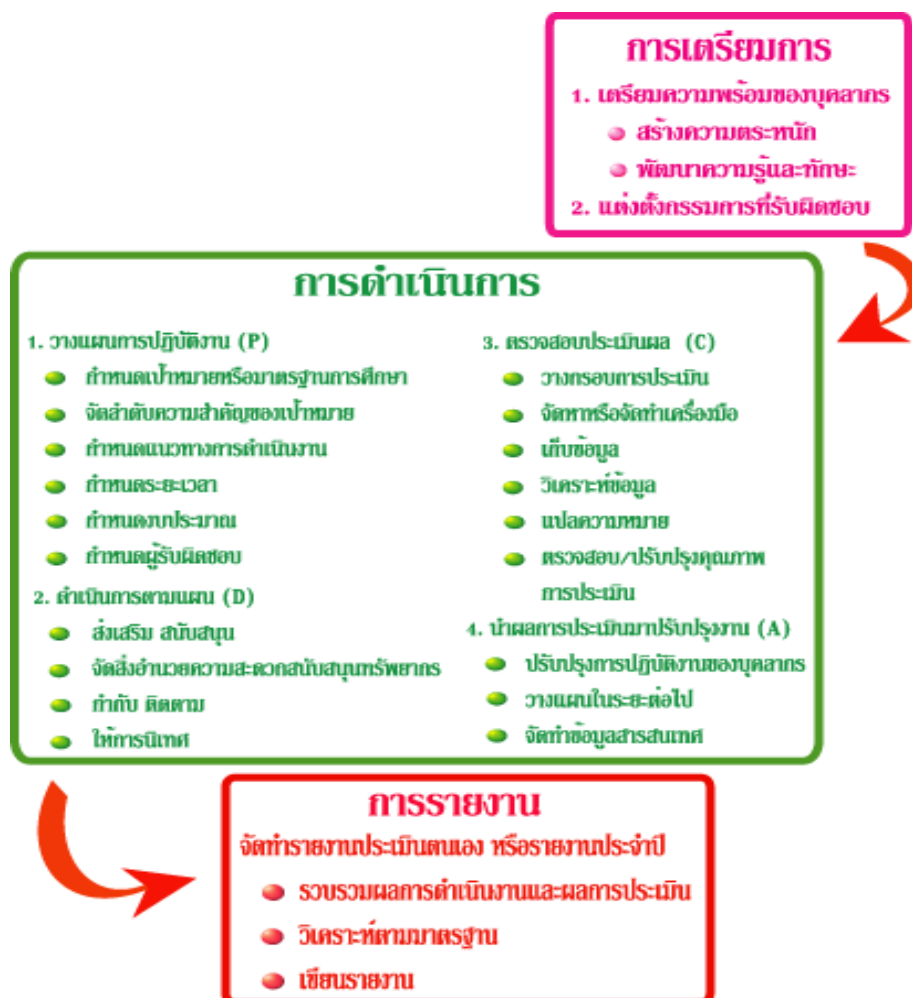
ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544, หน้า 12-13) ได้ระบุขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาว่า ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเป็นเรื่องเดียวกับกระบวนการบริหารอย่างมีคุณภาพหรือวงจร PDCA การประกันคุณภาพมิใช่เรื่องใหม่ และจะต้องไม่แปลกแยกจากการทำงานปกติของสถานศึกษา แต่จะเป็นระบบที่ผสมผสานอยู่ในกระบวนการบริหารและการจัดการภายในของสถานศึกษาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันนั่นเอง

ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารและการทำงานนั้น จะต้องคำนึงถึงเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้ประสบความสำเร็จ ในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นผลที่ได้จากการวิจัยในสถานศึกษา นำร่อง ได้แก่ ผู้บริหารต้องมีความตระหนักในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน โดยคำนึงถึงเงื่อนไขข้างต้น ควรมีการเตรียมการเพื่อสร้างความพร้อมให้แก่บุคลากรและจัดให้มีกลไกในการดำเนินงานในเรื่องนี้ หลังจากนั้นบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องจึงร่วมกันวางแผน ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันตรวจสอบ และร่วมกันปรับปรุง โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. ขั้นตอน การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

การดำเนินการประกันคุณภาพภายในตามกระบวนการที่กล่าวมาแล้ว มีแนวทางและขั้นตอน ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพ 2 แสดงขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544 หน้า 13

1. ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายในมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ขั้นการเตรียมการ ซึ่งการเตรียมการที่มีความสำคัญ คือ

1.1.1 การเตรียมความพร้อมของบุคลากร โดยต้องสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของการประกันคุณภาพภายในและการทำงานเป็นทีม ซึ่งจะจัดทำกรชี้แจงทำความเข้าใจโดยใช้บุคลากรภายในสถานศึกษาหรือวิทยากรมืออาชีพจากภายนอก โดยบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุมรับทราบพร้อมกัน และต้องพัฒนาความรู้ ทักษะเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในให้บุคลากรทุกคนเกิดความมั่นใจในการดำเนินงานประกันคุณภาพด้วยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยเน้นเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาและแผนปฏิบัติ

การในแต่ละปี ต่อมาเน้นเนื้อหาการกำหนดกรอบและแผนการประเมิน การสร้างเครื่องมือประเมิน และการรวบรวมข้อมูล ในช่วงท้ายเน้นเรื่องเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอผลการประเมิน และการเขียนรายงานผลการประเมินตนเอง (Self Study Report)

1.1.2 การแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบในการประสานงาน กำกับดูแล ช่วยเหลือสนับสนุนให้ทุกฝ่ายทำงานร่วมกันและเชื่อมโยงเป็นทีม โดยการตั้งคณะกรรมการ ควรพิจารณาตามแผนภูมิโครงสร้างการบริหารซึ่งฝ่ายที่รับผิดชอบงานใดควรเป็นกรรมการ รับผิดชอบการพัฒนาและประเมินคุณภาพงานนั้น

1.2 ขั้นตอนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน

1.2.1 การวางแผน จะต้องมีการกำหนดเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบงาน ระยะเวลาและทรัพยากรที่ต้องใช้ สำหรับแผนต่าง ๆ ที่ควรจัดทำ คือ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี แผนการจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตรซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษา แผนการประเมินคุณภาพและแผนงบประมาณ เป็นต้น

1.2.2 การปฏิบัติตามแผน ซึ่งในขณะดำเนินการต้องมีการเรียนรู้เพิ่มเติม ตลอดเวลาและผู้บริหารควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนทำงานอย่างมีความสุข จัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการปฏิบัติ กำกับ ติดตามการทำงานทั้งระดับ บุคลากร ราชกลุ่ม ราชหมวด และให้การนิเทศ

1.2.3 การตรวจสอบประเมินผล ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่จะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาเพราะจะทำให้ได้ข้อมูลย้อนกลับที่แสดงว่าการดำเนินงานที่ผ่านมามีบรรลุเป้าหมายเพียงใด โดยการประเมินต้องจัดวางกรอบการประเมิน จัดหาหรือจัดทำเครื่องมือ จัดเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล แปลความข้อมูล และการตรวจสอบ ปรับปรุงคุณภาพการประเมิน

1.2.4 การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน เมื่อแต่ละฝ่ายประเมินผลเสร็จแล้ว จะส่งผลให้คณะกรรมการผู้รับผิดชอบนำไปวิเคราะห์ สังเคราะห์และแปลผลแล้วนำเสนอผลต่อ ผู้เกี่ยวข้องเพื่อนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้บริหารและบุคลากร นำไปวางแผนในระยะต่อไป และจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศหรือการเขียนรายงานประเมินตนเอง

1.3 ขั้นตอนการจัดทำรายงานประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี เมื่อสถานศึกษา ดำเนินการประเมินผลภายในเสร็จแล้วจะจัดทำรายงาน โดยเริ่มจากรวบรวมผลการดำเนินงาน และผลการประเมินมาวิเคราะห์จำแนกตามมาตรฐานการศึกษาและเขียนรายงาน

ภาระงานสำคัญของสถานศึกษา

สำนักงานทดสอบทางการศึกษา, กรมวิชาการ (2544, หน้า 17-22) ให้แนวคิดว่าระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เป็นกลไกขับเคลื่อนให้สถานศึกษาพัฒนาไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง บนหลักการมีส่วนร่วมของชุมชน และการพัฒนาภารกิจ ความรับผิดชอบ การจัดการศึกษาที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการบริหารจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องอันนำไปสู่การเสริมสร้างศักยภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ให้สังคมมั่นใจว่าผู้เรียนทุกคนมีความรู้ความสามารถบุคลิกลักษณะและคุณสมบัติตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริง

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาก็คือ งานที่สถานศึกษาปฏิบัติอยู่นำมาจัดให้เป็นระบบที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานที่ได้มาตรฐาน เชื่อถือได้ สม่่าเสมอและต่อเนื่อง สร้างความมั่นใจต่อสังคมได้ว่า สถานศึกษามีศักยภาพในการจัดการศึกษารายงานต่อสาธารณชนได้ว่า ผู้เรียนทุกคนของสถานศึกษาได้รับการเรียนรู้หรือไม่ เพียงใด ใช้วิธีการใดในการพัฒนาผู้เรียน และทราบได้อย่างไรว่า ผู้เรียนทุกคนเกิดการเรียนรู้ตลอดจนต้องมีการเปลี่ยนแปลง อะไรอีกบ้าง เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น ฉะนั้นระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ก็จะต้องให้สิ่งที่สถานศึกษาดำเนินการ

ระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาประกอบด้วย ภาระงานสำคัญที่มีใช้ สิ่งแปลกใหม่ แต่กลับเป็นการจัดการที่จะสร้างความเข้มแข็งให้สถานศึกษา ได้แก่ สถานศึกษาทบทวนการจัดระบบการบริหารว่า สถานศึกษาสามารถรองรับการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติหรือไม่ จะต้องมีการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบอะไรให้เหมาะสมขึ้น การจัดระบบสารสนเทศ เน้นให้เกิดการบันทึก การเก็บและการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบที่สมบูรณ์ครอบคลุม ตรวจสอบได้ นำมาใช้ในการตัดสินใจเชิงนโยบายได้ข้อมูลเหล่านี้ จะแสดงถึงคุณภาพ การปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา และบุคลากรทุกฝ่าย ตลอดจนผลการปฏิบัติงานของผู้เรียนทั้งเป็นรายบุคคล รายกลุ่ม ระดับชั้น ระดับกลุ่มวิชา ข้อมูลภาพรวมของสถานศึกษาที่สามารถบอกจุดเด่น จุดอ่อน สภาพปัญหาที่ต้องปรับแก้ไข การจัดทำมาตรฐานการศึกษา ระดับสถานศึกษา โดยที่การจัดการศึกษาของสถานศึกษาจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้สามารถบรรลุตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ซึ่งถือเป็นข้อกำหนดที่สถานศึกษาต้องดำเนินการ

ในขณะเดียวกัน สถานศึกษาจะต้องสนองตามความต้องการของท้องถิ่นด้วย ฉะนั้นจึงจำเป็นที่สถานศึกษา และชุมชนต้องร่วมกันกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อเป็นเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนของตน การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา เป็นหัวใจของการดำเนินงาน

พัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาแผนนี้จะฉายภาพรวมของการดำเนินงาน หรือธุรกิจทั้งหมดของสถานศึกษาตาม ช่วงระยะเวลาที่สถานศึกษากำหนด เช่น 1 ปี 2 ปี หรือ 3 ปี แผนนี้จะประกอบด้วยทิศทาง และเป้าหมายของสถานศึกษาในระยะยาวและระยะสั้น วิธีการที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน การวัดประเมินผล แผนการพัฒนาวิชาชีพครู บุคลากร แผนช่วยเหลือผู้เรียน และอื่น ๆ

วิวัฒนาการของระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา, 2553 หน้า 4-8)

ปีพ.ศ. 2544

สืบเนื่องจากการที่พระราชบัญญัติสถานศึกษาแห่งชาติกำหนดให้การประกันคุณภาพการศึกษาต้องมีระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการเป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ดังนั้น ในช่วงเวลาที่ไม่มีการออกประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และปฐมวัยให้สถานศึกษาถือปฏิบัติไปพลางก่อน

ปี พ.ศ. 2546

กฎกระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 ซึ่งได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานพัฒนาสถานศึกษา โดยเน้นความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ตามภารกิจ 8 ประการ ดังนี้

1. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
2. การพัฒนามาตรฐานการศึกษา
3. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
4. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา
6. การประเมินคุณภาพการศึกษา
7. การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
8. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามกฎกระทรวงฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้มีการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบ โดยเน้นการดำเนินการประเมินตนเองพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและจัดรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี เพื่อรองรับการ

ประเมินคุณภาพภายนอก แนวคิดการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตั้งอยู่บนพื้นฐานของการป้องกัน เพื่อให้การดำเนินการจัดการศึกษาได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ

ปี พ.ศ. 2553

ด้วยเหตุที่มาตรา 47 แห่งพระราชบัญญัติสถานศึกษาแห่งชาติ บัญญัติให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอกเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับและต้องเป็นไปตามที่กฎกระทรวงกำหนด ดังนั้น จึงได้มีการยกเลิกกฎกระทรวงที่ออกไปแล้ว และให้ใช้กฎกระทรวงที่ปรับใหม่ คือ กฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 แทน โดยที่หลอมรวมการประกันคุณภาพภายในการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา การอุดมศึกษา และการประกันคุณภาพภายนอกไว้ในฉบับเดียวกัน (ดูที่ภาคผนวก) กฎกระทรวงฉบับนี้สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอกที่ชัดเจนขึ้นนอกจากนี้ยังกำหนดให้มีการตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ที่มีผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในด้านการจัดการศึกษา การบริหารสถานศึกษา หรือปรพเมินการจัดการศึกษาจำนวนไม่เกิน 9 คน แต่งตั้งโดยรัฐมนตรี เพื่อช่วยในการขับเคลื่อนการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด รวมทั้งสามารถแข่งขันกับนานาชาติและประเทศและผู้เรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับต้น ๆ เมื่อเข้าร่วมแข่งขันในเวทีโลก

หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติของการดำเนินการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมี 8 ประการ ดังนี้

1. กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
2. จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
3. จัดระบบบริหารและสารสนเทศ
4. ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
5. จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
6. จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
7. จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน
8. จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

จะเห็นได้ว่าระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในส่วนของการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ยังคงกำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติไว้เช่นเดิม กล่าวคือ ให้สถานศึกษามีการ

กำหนดเป้าหมาย ซึ่งได้แก่มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีการพัฒนาและประเมินตัวเองอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี ใช้กระบวนการบริหารที่ดี สร้างการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในการบริหารและจัดการศึกษา มุ่งให้การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเป็น **“การประกันคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงผลอันเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด”**

1. คุณภาพผู้เรียนที่สังคมปัจจุบันคาดหวัง

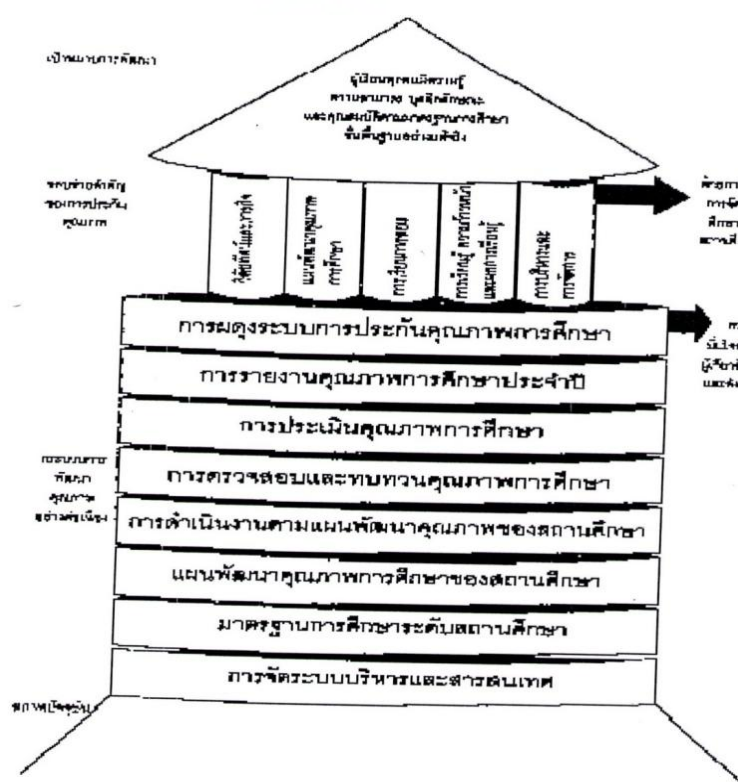
จากการประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ผ่านมาสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะวิสัยทัศน์เกี่ยวกับคนไทยยุคใหม่ ในยุคของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ที่ต้องการเห็นคนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่าน และมีนิสัยใฝ่รู้ตลอดชีวิต มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย แก้ไขข้อขัดแย้ง สามารถทำงานเป็นกลุ่ม ตลอดจนมีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก และความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รังเกียจการทุจริต และต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียง และสามารถก้าวทันโลก เมื่อสรุปรวมโดยย่อ คือ **คนไทยยุคใหม่ได้เรียนรู้ตลอดชีวิตมีสติรู้ทัน มีปัญญา รู้คิด มีสมรรถนะ และมีคุณธรรม รับผิดชอบต่อครอบครัวประเทศชาติ และเป็นพลเมืองดีของโลก** โดยมุ่งปฏิรูปการศึกษา และการเรียนรู้อย่างเป็นระบบใน 3 ประเด็นหลัก คือ 1) การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย 2) การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา และการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และ 3) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมโดยเพิ่มบทบาทของผู้ที่อยู่ภายนอกกระบวนการศึกษาร่วมบริหารและการจัดการศึกษาด้วย หลักการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองนี้ยังคงสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยเฉพาะหมวดที่ว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ รัฐบาลชุดปัจจุบันได้กำหนดกรอบแนวทางการปรับปรุงการศึกษาไว้ 4 ประการ นั่นคือ การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ การพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ยุคใหม่ และการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ โดยกำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์และตัวบ่งชี้ความสำเร็จไว้ ดังนี้

1.1 การศึกษาไทยมีคุณภาพและได้มาตรฐานระดับสากล

1.2 คนไทยใฝ่รู้: สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่าน และแสวงหาความรู้
อย่างต่อเนื่อง

1.3 คนไทยใฝ่รู้: มีคุณธรรม มีจิตสำนึกและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีจิตสาธารณะ มีวัฒนธรรมประชาธิปไตย

1.4 คนไทย คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น: ซึ่งมีทักษะในการคิด และการปฏิบัติ มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการสื่อสาร จากความเคลื่อนไหวของการจัดการศึกษาในปัจจุบัน นอกจากสถานศึกษาจะมุ่งมั่นพัฒนา ผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคมในท้องถิ่นของตนแล้ว สถานศึกษาจะต้องผนวกละเอียดที่ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาและมีคุณภาพตามวิสัยทัศน์ที่สังคมในอนาคตควรจะเป็นด้วยเพื่อให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ขั้นตอน ภารกิจที่กำหนดเป็นแนวทางดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ภาพ 3 แสดงขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

ที่มา: สำนักงานทดสอบทางการศึกษา, กรมวิชาการ, 2544, หน้า 19

แนวทางการดำเนินงานพัฒนาสถานศึกษาที่กำหนดขึ้นเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุผลตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตลอดจนแผนพัฒนาการประจำปี งบประมาณ กรอบเวลาและผู้รับผิดชอบ การจัดทำแผนนี้จะต้องรอบคอบและมองปัญหาทั้งระบบอย่างรอบด้านทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการจัดทำ รับรู้ เข้าใจ ยอมรับเพื่อนำไปปฏิบัติมุ่งสู่เป้าหมาย

เดียวกัน ในทิศทางที่ยอมรับร่วมกันทั่วทั้งสถานศึกษา แผนนี้จึงไม่จำเป็นต้องเป็นแผนที่ถูกนำมาใช้ทุกวัน ทบทวนผลการปฏิบัติเมื่อสิ้นภาคเรียน และปรับแก้ไขทุกปีการศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพของสถานศึกษาให้สูงขึ้นทุกส่วนของวงจรการพัฒนา แผนนี้จึงมิใช่จัดทำขึ้นเพียงเพื่อของบประมาณ แต่เป็นหัวใจของสถานศึกษา ผลักดันให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาแห่งนั้นอย่างต่อเนื่อง การปฏิบัติตามแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา จะต้องมีการดำเนินงานตามที่กำหนดในแผนอย่างจริงจังโดยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นในตอนนี้อาจต้องมี การกำกับ ติดตาม นิเทศอย่างต่อเนื่อง บันทึบผลการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอถูกต้องและสมบูรณ์ การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เป็นหัวใจของการประกัน คุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบและทบทวนประสิทธิภาพ การดำเนินงานว่าวิธีการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผนมีการนำมาปฏิบัติ เมื่อปฏิบัติแล้วบรรลุผล ตามเป้าหมายภายในเวลาที่กำหนดหรือไม่ เพราะเหตุใด จะต้องปรับเปลี่ยนอย่างไร เพื่อให้ดำเนินการได้บรรลุผลขยายการตรวจสอบและทบทวน เน้นตรวจสอบทบทวนวิสัยทัศน์ แผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา การเรียนการสอน ผลการเรียนรู้ ความก้าวหน้าและผลการเรียนรู้ของผู้เรียน การบริหารจัดการ ไม่เน้นการสร้างเครื่องมือแต่เน้นการประเมินเพื่อร่วมพัฒนา การประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นการที่สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนในชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3 และ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 ได้รับการประเมินผลสัมฤทธิ์ในวิชาการแกนหลักและคุณลักษณะสำคัญด้วยเครื่องมือมาตรฐาน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเทียบเคียงกับเกณฑ์มาตรฐานกลางและยกระดับคุณภาพของสถานศึกษา การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี เป็นการแสดงภาระรับผิดชอบของสถานศึกษาโดยรายงานความก้าวหน้า ผลการปฏิบัติ ผลการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้บิดามารดา ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การผดุงระบบประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ภารกิจข้างต้น เป็นกระบวนการที่เอื้อต่อการผลักดันให้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้สิ่งสนับสนุนภารกิจของสถานศึกษา คือ ศรัทธา การประสานงาน ความร่วมมือของทุกคนในสถานศึกษา ซึ่งทำลายความเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในการร้อยความรู้สึกละนำมาให้เป็นการพัฒนาที่อยู่ในระบบบริหารจัดการปกติของสถานศึกษาเราในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานเกี่ยวข้องกันทั่วทั้งสถานศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาจึงเป็นเรื่องที่สถานศึกษาทำมาแล้วทั้งสิ้น เพียงแต่มาปรับใช้ใหม่ให้ชัดเจน โปร่งใส และตรวจสอบได้

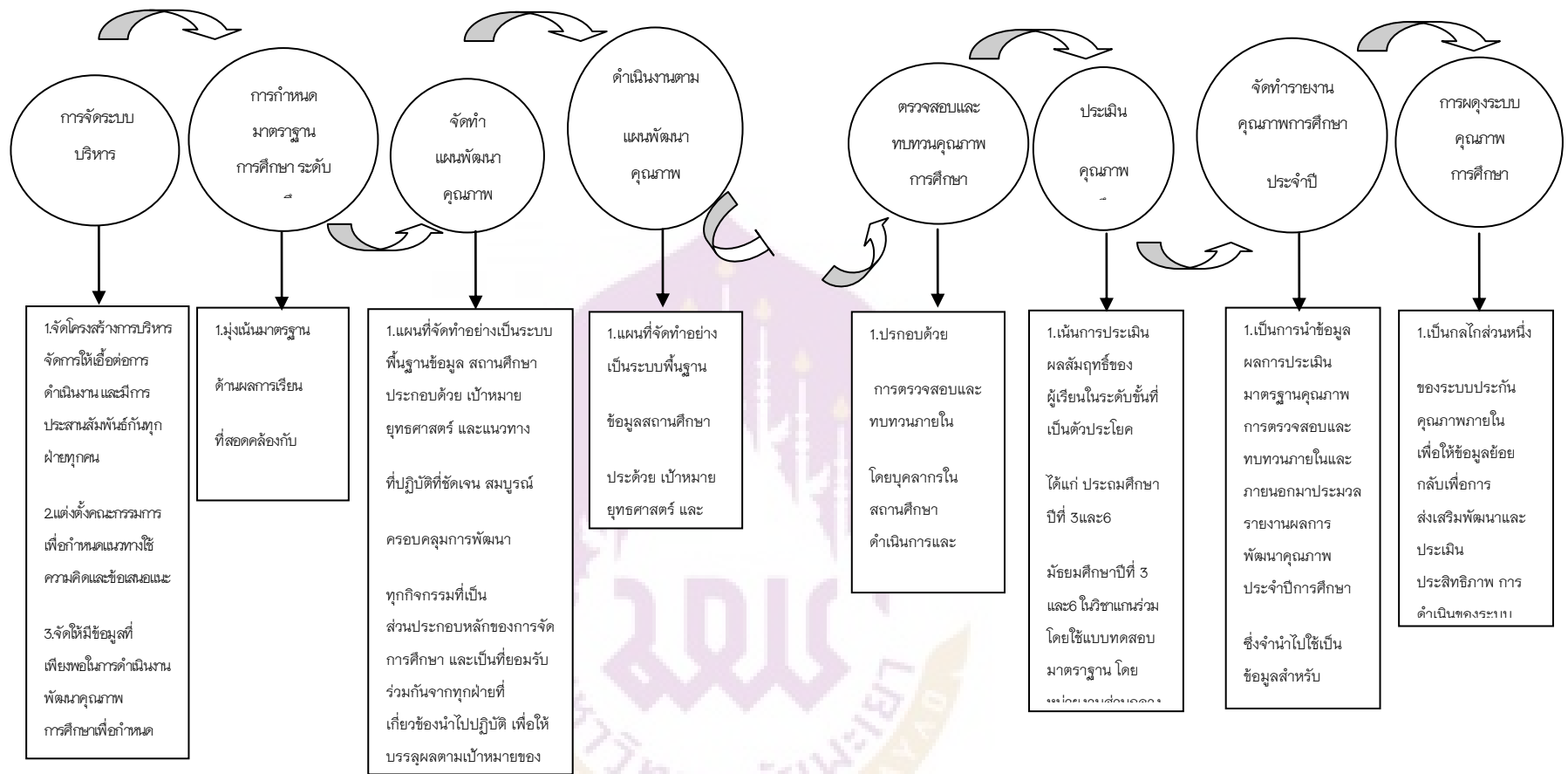
ระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

สำนักงานทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ (2544, ลำดับที่ 2, หน้า 23–28) กล่าวถึงพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตราที่ 47 ซึ่งได้ระบุให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา โดยมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน 3 ระบบคือ ด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาและด้านการประเมินคุณภาพและรับรองคุณภาพการศึกษา นั้นจะมุ่งเน้นการกระจายอำนาจไปสู่สถานศึกษาที่มีการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 18 (2) โดยให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้เกี่ยวข้องว่าผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา เพื่อการพัฒนาความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ ซึ่งในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กำหนดให้มี ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาสามารถประเมิน ตรวจสอบได้จากสภาพของการพัฒนาขององค์ประกอบด้วยกัน 8 ประการ คือ

1. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
2. การพัฒนามาตรฐานการศึกษา
3. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
4. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา
6. การประเมินคุณภาพการศึกษา
7. การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
8. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

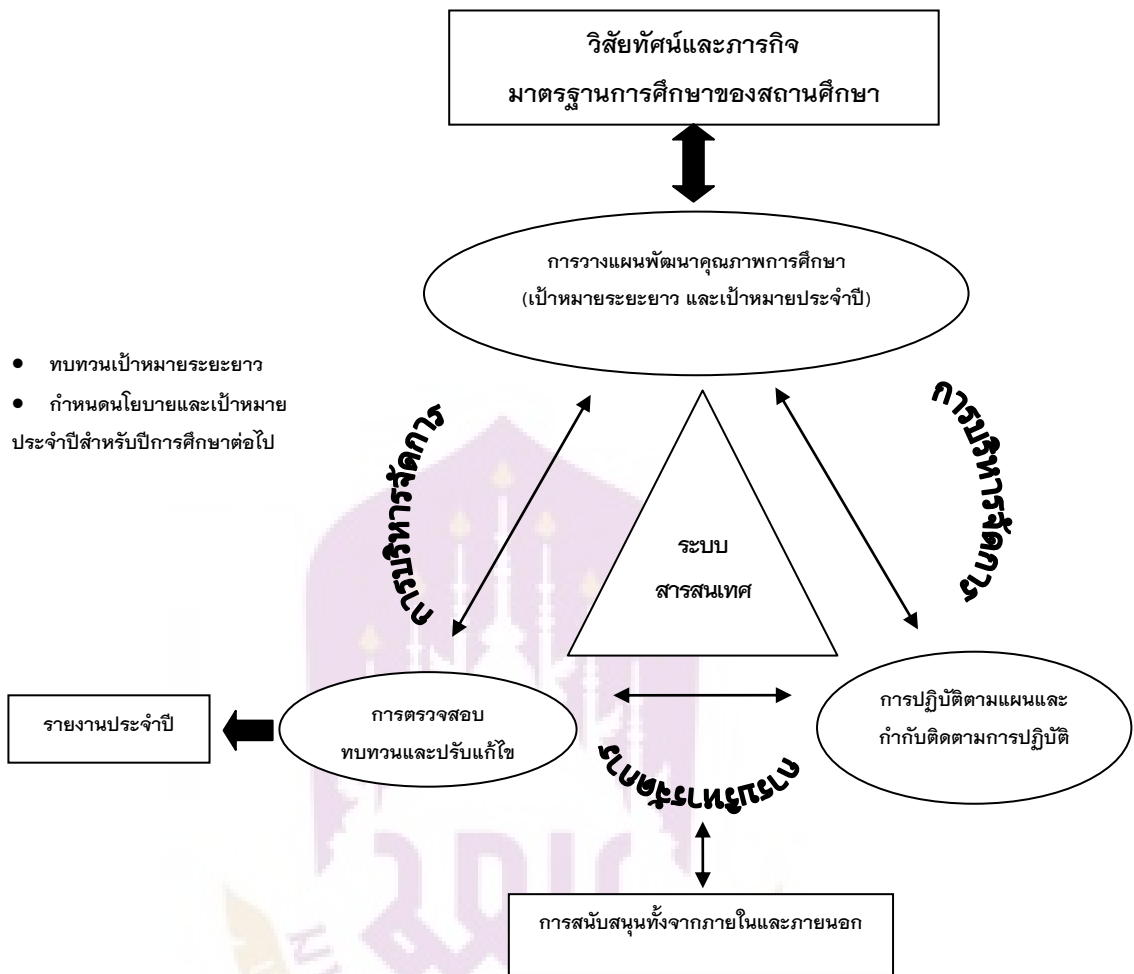
การดำเนินการดังกล่าว ให้สถานศึกษายึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยการสนับสนุนและกำกับดูแลของหน่วยงานต้นสังกัด

ภาพ 4 แสดงระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

ที่มา: สำนักงานทดสอบทางการศึกษา, 2544

ภาพ 5 แสดงวงจรการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

ที่มา: สำนักงานทดสอบทางการศึกษา, 2544

แนวทางการจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

สำนักงานทดสอบทางการศึกษา, กรมวิชาการ (2544, ลำดับที่ 1, หน้า 29-47) ให้แนวทางการจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาว่า การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาจะต้องสามารถตอบคำถามสำคัญ 3 เรื่องได้แก่ (1) นักเรียนทุกคนมีการเรียนรู้และได้รับการบริการที่เหมาะสมจากสถานศึกษาหรือไม่ (2) รู้ได้อย่างไรว่านักเรียนเกิดการเรียนรู้ (3) ความปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง เพื่อให้ นักเรียนประสบความสำเร็จดีขึ้น

การตอบคำถามดังกล่าว จะต้องมียุทธศาสตร์หลักฐานที่สามารถตรวจสอบได้ สถานศึกษา จึงควรกำหนดวิธีการดำเนินงานและการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ การดำเนินการข้อเสนอแนะต่อไปนี้จะเอื้อให้สถานศึกษาสามารถจัดระบบประกันคุณภาพในสถานศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ บนพื้นฐานทรัพยากร และประสบการณ์การพัฒนาจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่งที่มีความแตกต่างกันโดยดำเนินการพัฒนาสถานศึกษาในองค์ประกอบ 8 ด้าน ดังนี้

1. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ

เป็นการจัดระบบบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่องค์กรหรือภายในสถานศึกษาจะต้อง มีความชัดเจน เชื่อมโยง สัมพันธ์ตามโครงสร้างภาระงาน บทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของบุคลากร ในสถานศึกษา โดยเน้นการร่วมตัดสินใจของทุกฝ่ายทั้งครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารและ ชุมชน โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขนาดเล็กและมีการแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา เพื่อกำหนดแนวทางและวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและ ให้ความเห็นข้อเสนอเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษารวมทั้งแต่งตั้ง คณะบุคคลทำหน้าที่ตรวจสอบ ทบทวน และรายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษา ทั้งนี้คณะกรรมการชุดนี้อาจอยู่ภายใต้คณะกรรมการสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานก็ได้ การบริหารจัดการคุณภาพสถานศึกษา ต้องมุ่งให้บุคลากรทุกคนตระหนักและรับผิดชอบตาม บทบาทหน้าที่ และภารกิจของตนที่ต้องดำเนินการบรรลุเป้าหมายที่แผนกำหนดไว้ โดยมีการติดตาม ช่วยเหลือการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง จริงจัง เพื่อพัฒนางานให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

1.1 การจัดระบบการบริหาร

ผู้บริหารต้องสร้างบุคลากรทั้งสถานศึกษาให้เป็นผู้รู้เข้าใจ และสามารถปฏิบัติงาน ตามระบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ คุณภาพการศึกษามีใช้สิ่งที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญ แต่เป็น สิ่งที่ต้องมีการบริหารจัดการ อย่างเป็นระบบ นับตั้งแต่การวางแผนออกแบบหลักสูตร การจัดการ บัญชีนำเข้า การบริหารเพื่อให้ บรรลุผล การติดตาม ปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง คุณภาพ การศึกษาจึงเป็นเรื่องของ ทุกคนที่อยู่ในกระบวนการจัดการ และต้องมีการปฏิบัติโดยทุกฝ่ายทั่วทั้ง สถานศึกษาบุคลากรของสถานศึกษา จะมีบทบาทสำคัญในการนำความรู้ ความเข้าใจในนวัตกรรม ต่าง ๆ ไปดำเนินการ จึงจำเป็นต้องมีการฝึกอบรมให้ความรู้ต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินงานพัฒนา คุณภาพของสถานศึกษา ตลอดจนสร้างจิตสำนึก เพื่อสร้างวัฒนธรรมการทำงานให้เป็นไปตาม วัตถุประสงค์ที่ต้องการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544, หน้า 14-17) ให้แนวคิด เกี่ยวกับการสร้างบุคลากรให้มีความตระหนักถึงคุณค่าของการประกันคุณภาพและการทำงาน เป็นทีมว่า การประกันคุณภาพภายในเป็นเรื่องที่บุคลากรในสถานศึกษา ทุกคนต้องร่วมกันทำงาน

เป็นทีม จึงจำเป็น ที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องปลูกจิตสำนึก และสร้างความตระหนักให้บุคลากร ทุกฝ่ายมองเห็นคุณค่า และมีความรู้ความเข้าใจ ที่ถูกต้องตรงกันเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน ถ้าบุคลากรยังมีความเข้าใจแตกต่างกันไปคนละทิศ คนละทาง และมีทัศนคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาก็จะทำให้สำเร็จได้ยาก ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นที่จะต้องปรับความคิดของ บุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับเดียวกันเสียก่อน โดยรูปแบบที่ควรใช้ได้แก่

1.1.1 สถานศึกษาที่มีบุคลากรแกนนำ ซึ่งมีความพร้อมในด้านความรู้และ ความสามารถ ในการถ่ายทอดความรู้ ควรจัดให้ประชุมเพื่อสร้างความตระหนักให้บุคลากรเห็น คุณค่าของ การประกันคุณภาพภายใน โดยใช้วิทยากรของสถานศึกษาเอง เพื่อแสดงให้เห็น ถึงศักยภาพของครู ที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงและศักยภาพของสถานศึกษาที่สามารถพึ่งตนเองได้ อันเป็นปรัชญาของการประเมินผลแนวใหม่ ที่ต้องการให้บุคลากรภายในเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญใน การพัฒนาตนเอง

1.1.2 ในกรณีที่มีอบหมายให้บุคลากรที่เป็นแกนนำ มีบทบาทในการชี้แจง ทำความเข้าใจกับเพื่อนร่วมงานด้วยตนเอง ไม่ประสบความสำเร็จ จึงจำเป็นต้องจัดหาวิทยากร มืออาชีพ ที่มีคุณภาพมาช่วยโน้มน้าวความคิดของผู้ที่เกี่ยวข้องให้พร้อมจะดำเนินการประกัน คุณภาพพอใจ

1.1.3 การชี้แจงทำความเข้าใจ ไม่ว่าจะดำเนินการาโดยบุคลากรภายในหรือ วิทยากรมืออาชีพจากภายนอก ควรให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุม รับทราบพร้อมกัน ไม่ควรชี้แจงเฉพาะแกนนำหรือคณะทำงาน เฉพาะกลุ่มเพื่อให้ทุกคนมีโอกาส ได้ทราบความจำเป็นของการประกันคุณภาพ ภายในอย่างทั่วถึง และร่วมมือร่วมใจในการดำเนินการ ต่อไป

การประกันคุณภาพภายในเป็นภารกิจของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา แต่ในการดำเนินงานนั้น จำเป็นต้องมีผู้รับผิดชอบในการประสาน กำกับ ดูแล สนับสนุนให้ทุกฝ่าย ทำงานร่วมกัน และเชื่อมโยงเป็นทีม โดยผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบที่สำคัญที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งควรจะต้องดำเนินการร่วมกับบุคลากรหลัก ที่ได้รับมอบหมายในรูปของคณะกรรมการหรือ คณะทำงาน คณะกรรมการหรือคณะทำงานอาจไม่จำเป็นต้องตั้งขึ้นใหม่ ถ้าหากสถานศึกษา มีคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาในด้านต่าง ๆ อยู่แล้ว ก็จัดการให้กรรมการ เหล่านี้ รับผิดชอบเป็นกรรมการประกันคุณภาพในด้านต่าง ๆ ได้เลย แล้วให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายหรือ ทุกระดับที่ปฏิบัติงานตามปกติเข้ามาร่วม เพราะการประกันคุณภาพภายในมีเป้าหมายเพื่อปรับปรุง การทำงานปัจจุบันให้ดีขึ้น ผู้ดำเนินการจึงต้องเป็นผู้ที่คุ้นเคยกับงานที่ตนเองทำ ไม่ใช่มอบหมายให้ คนที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานนั้น ๆ มาดำเนินการ

ในกรณีที่สถานศึกษายังไม่มีกรรมการใด ๆ เลย ควรต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ โดยมอบหมายให้บุคลากรเข้าร่วมเป็นกรรมการ เพื่อช่วยกันจัดทำแผนดำเนินการพัฒนา และประเมินคุณภาพ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานที่รับผิดชอบตามภารกิจของตน

การแต่งตั้งคณะกรรมการนั้น ควรพิจารณาตามแผนภูมิโครงสร้างการบริหาร ฝ่ายที่รับผิดชอบงานใด ควรอยู่ในคณะกรรมการที่รับผิดชอบการพัฒนาและการประเมินคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับงานนั้น และควรแต่งตั้งคณะกรรมการกลาง ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนของกรรมการคณะต่าง ๆ เพื่อประสานและรับผิดชอบในภาพรวมทั้งหมด

การมีคณะกรรมการตามโครงสร้างการบริหาร และให้บุคลากรรับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานในภารกิจของตนเอง จะทำให้ระบบการประกันคุณภาพภายในหลอหลอมเข้ากับการทำงานตามภารกิจของบุคลากร ซึ่งก่อให้เกิดประสิทธิภาพ และมีความเชื่อมโยงกันในการพัฒนาคุณภาพด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลากร ด้านกระบวนการและผู้เรียน อันจะก่อให้เกิดการพัฒนารอบด้านครบทุกด้าน

1.1.4 ปรับแต่งวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาหรือกำหนดใหม่ วิสัยทัศน์เป็นสภาพที่พึงปรารถนาในอนาคต ที่สถานศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผลสำเร็จของผู้เรียนในชุมชนนั้น ๆ กำหนดเพื่อเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสิ่งที่คาดหวังไว้ให้สำเร็จเมื่อมีวิสัยทัศน์ต้องมียุทธศาสตร์ที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ ของวิสัยทัศน์ หากปราศจากวิสัยทัศน์ ที่ชัดเจน สถานศึกษามีความเป็นเอกภาพ และเป็นแกนสำหรับวิธีการดำเนินงานในทิศทางเดียวกัน เพื่อมุ่งสู่วิสัยทัศน์ วิสัยทัศน์จะต้องมีการปรับแต่งหรือกำหนดใหม่ให้ชัดเจนและให้สอดคล้องกับความปรารถนาของชุมชน และให้ทันสมัยอยู่เสมอ

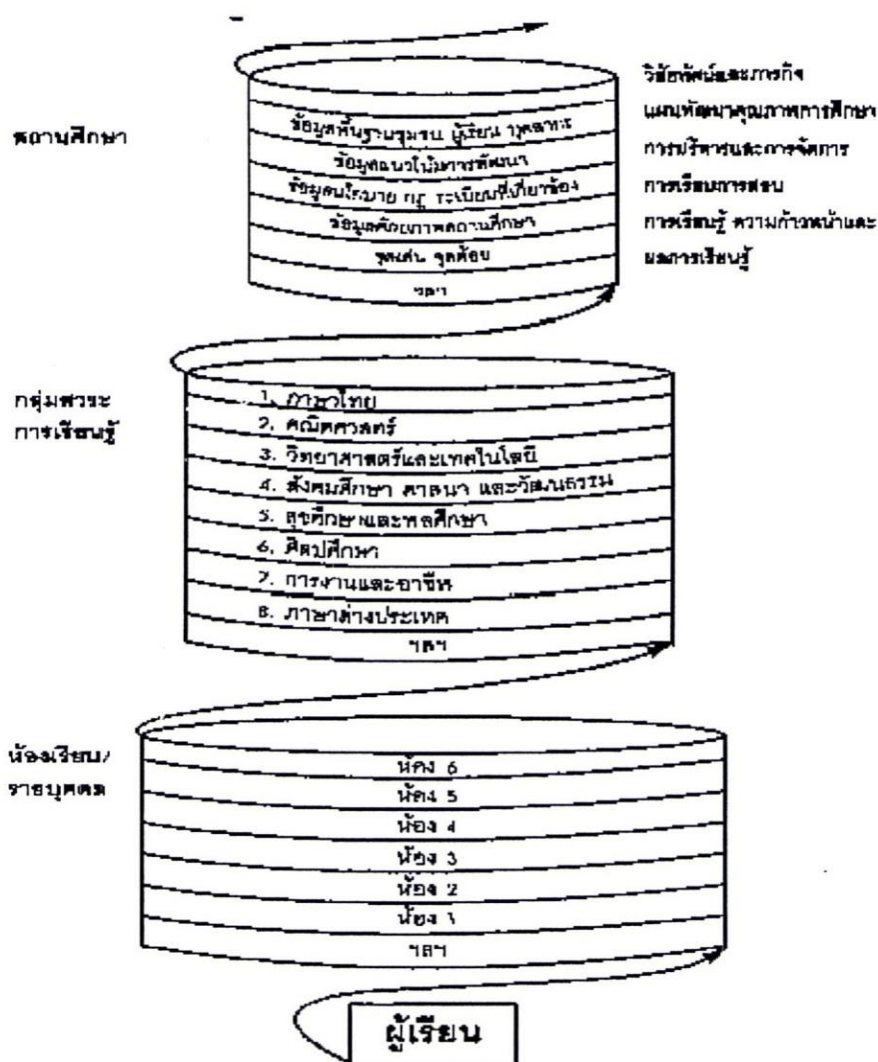
การสร้างและสานวิสัยทัศน์องค์กร (สำนักงานทดสอบทางการศึกษา, กรมวิชาการ, 2544, ลำดับที่ 3 หน้า 34-35) สมาชิกทุกคนจะต้องมีส่วนร่วม เป็นการบูรณาการให้เกิดเป็นภาพ หรือสิ่งที่ประสงค์จะไปได้ในอนาคต โดยมีการกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กร เป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องมีความชัดเจน และเมื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์ หรือแผนปฏิบัติการต้องช่วยให้องค์กรบรรลุวิสัยทัศน์นั้นด้วย ลักษณะวิสัยทัศน์องค์กรที่ดีได้แก่

- 1) ผู้นำต้องเริ่มต้นกระบวนการพัฒนาวิสัยทัศน์อย่างจริงจัง
- 2) วิสัยทัศน์ต้องมีรายละเอียดชัดเจนเพียงพอที่จะนำไปเป็นแนวทางที่ปฏิบัติได้
- 3) วิสัยทัศน์ต้องเป็นภาพบวกขององค์กรที่สร้างศรัทธาให้ทุกคนร่วมกันสนับสนุนและมุ่งมั่นปฏิบัติ

เมื่อกำหนดหรือสร้างวิสัยทัศน์องค์กรแล้ว จะต้องมีการสานวิสัยทัศน์ เพื่อให้ทุกคนในองค์กรได้รู้และเข้าใจ รวมทั้งประชาสัมพันธ์ให้องค์กรภายนอกได้รับทราบด้วย

วิธีการพัฒนาวิสัยทัศน์องค์กรจะต้องทำเป็นระบบเป็นขั้นตอนอย่างถูกวิธี และที่สำคัญจะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกคนในองค์กร ได้แก่

- 1) มีคณะทำงานที่ประกอบด้วยสมาชิกที่มีอำนาจในการตัดสินใจสั่งการ โดยควรมีประธานที่เป็นผู้บริหารระดับสูง
- 2) สำรวจความคาดหวัง ความต้องการ และความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของต่อองค์กร เพื่อการประสานประโยชน์ให้แก่ทุกฝ่าย และเพื่อให้วิสัยทัศน์องค์กร สอดคล้องกับความคาดหวังและนำไปปฏิบัติได้
- 3) วิเคราะห์สภาวะแวดล้อม องค์กร จุดแข็ง โอกาสและทางเลือกในอนาคต
- 4) คัดเลือกวิสัยทัศน์ที่ดีที่สุด และเหมาะสมที่สุด นำเสนอขออนุมัติ ต่อคณะกรรมการบริหาร เพื่อประกาศใช้และสร้างความเข้าใจแก่ทุกคนในองค์กร วิสัยทัศน์องค์กร เป็นจุดหมายร่วมกันของสมาชิกทุกคนในองค์กรที่จะมุ่งมั่นไปให้ถึงโดยนำไปเป็นเป้าหมายของการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ (Strategic Plan) และสานวิสัยทัศน์ให้เป็นจริง โดยการจัดทำแผนปฏิบัติการ (Operation Plan)

ภาพ 6 แสดงข้อมูลสารสนเทศเพื่อการพัฒนา

ที่มา: สำนักงานทดสอบทางการศึกษา, 2544, หน้า 32

1.2 การจัดทำข้อมูลสารสนเทศ

การจัดทำสารสนเทศ เป็นการสร้างระบบการจัดการข้อมูลคุณภาพทางการศึกษา ของสถานศึกษาที่สามารถใช้ตัดสินใจ วางแผน พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทั้งในระดับห้องเรียน เป็นรายบุคคล ระดับชั้น กลุ่มวิชา และระดับสถานศึกษา ซึ่งแสดงคุณภาพโดยรวมของสถานศึกษา ซึ่งตามสภาพปัจจุบัน สถานศึกษาแทบทุกแห่งมีข้อมูลพื้นฐาน ของชุมชน ผู้เรียน และบุคลากร อยู่แล้ว ควรนำมาวิเคราะห์และแปลผลให้มีความหมาย เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพของ

สถานศึกษาได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ภารกิจ และเป้าหมาย รวมทั้งมีการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบที่เข้าใจง่าย และจัดระบบให้เป็นหมวดหมู่ ซึ่งจะแสดงคุณภาพของสถานศึกษาที่เป็นปัจจุบัน เช่น ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เวลาการเรียนรู้ของนักเรียน ครู คุณภาพและปริมาณของสื่อ การเรียนการสอน อาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก โครงการและการบริหารที่จัดให้แก่ผู้เรียน การมีส่วนร่วมของบิดา มารดา ผู้ปกครองและชุมชน ผู้ปกครองและชุมชน และที่สำคัญ คือผลสัมฤทธิ์และความประพฤตินักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, หน้า 3) ได้ให้แนวคิดที่ว่า ข้อมูลสารสนเทศที่โรงเรียนควรมีและใช้ประกอบการตัดสินใจในการปฏิบัติงาน หรือบริการงานเพื่อพัฒนาโรงเรียนให้ได้มาตรฐาน ควรเป็นข้อมูลสารสนเทศ เพื่อสอดคล้องการปฏิบัติจริง ซึ่งจะต้อง สอดรับกับตัวบ่งชี้ของแต่ละมาตรฐานทั้ง 3 ด้าน

เมื่อวิเคราะห์ภาระงาน (สำนักงานทดสอบทางการศึกษา, กรมวิชาการ, ลำดับที่ 2 หน้า 36-37) ของสถานศึกษาแล้ว จะได้ข้อมูลระบบสารสนเทศย่อยๆ ที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานหลักสูตรและมาตรฐานการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ข้อมูลสารสนเทศที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษามีดังนี้

1.2.1 สารสนเทศพื้นฐานของสถานศึกษา

- 1) ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา
- 2) สภาพการบริหารและการจัดการตามโครงสร้างการบริหารและภารกิจ
- 3) ศักยภาพของสถานศึกษา

1.2.2 ความต้องการของสถานศึกษา

1.2.3 แนวโน้มการพัฒนาท้องถิ่น

1.2.4 แนวทางการจัดการศึกษา

1.2.5 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา และคณะกรรมการนักเรียน

1.2.6 สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

- 1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน
- 2) ผลงานและการแสดงออกของผู้เรียน
- 3) รูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน

1.2.7 สารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการ

- 1) หลักสูตรและการเรียนการสอน
- 2) การวัดผลและการประเมินผลการเรียน
- 3) การพัฒนากิจกรรมแนะแนว

4) การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

5) การวิจัยในชั้นเรียน

1.2.8 สารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการ

1) สภาพและบรรยากาศการเรียนรู้

2) ทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวก

3) การพัฒนาบุคลากร

4) ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครองและชุมชน

1.2.9 สารสนเทศเพื่อการรายงาน

1) คุณภาพผู้เรียน

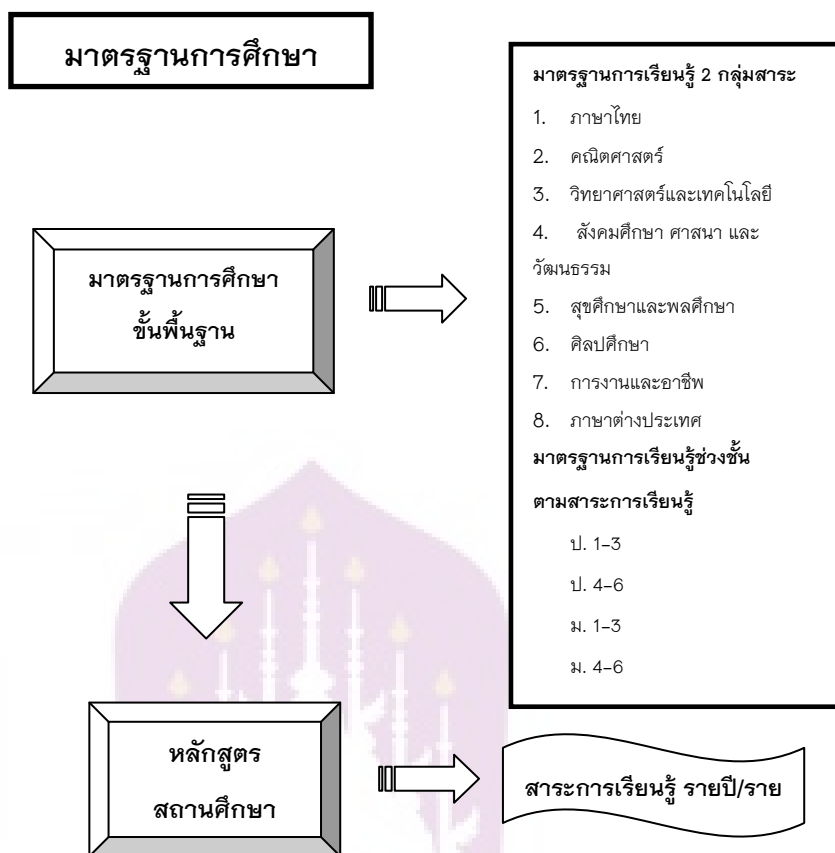
2) คุณภาพด้านการจัดการเรียนการสอน

3) คุณภาพด้านการบริหารจัดการ

4) ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

2. การพัฒนามาตรฐานการศึกษา ระดับสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นเป้าหมายการพัฒนาเยาวชนของชาติ การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องสร้างความมั่นใจแก่สังคมว่า สถานศึกษามีศักยภาพในการพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้บรรลุผลสำเร็จตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภาพ 7 แสดงพัฒนามาตรฐานการศึกษา ระดับสถานศึกษา

ที่มา: สำนักงานทดสอบทางการศึกษา, 2544, หน้า 34

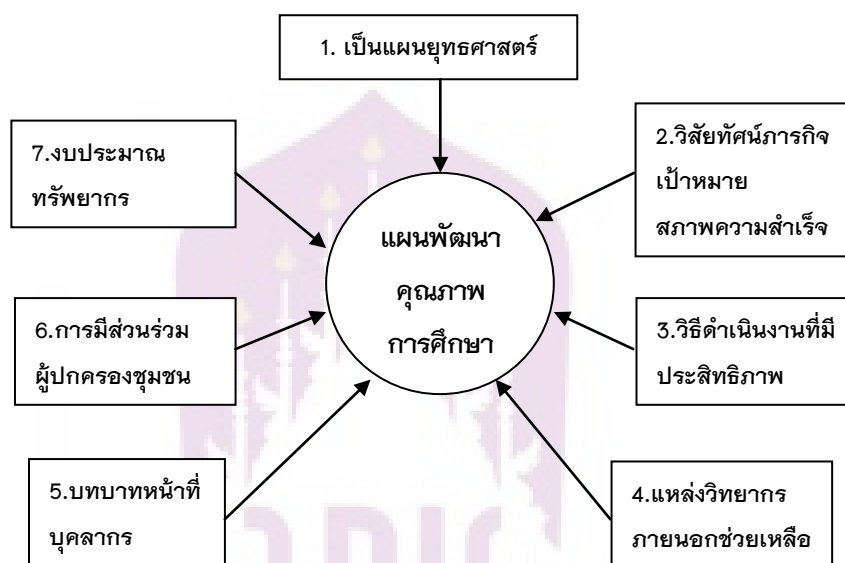
มาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นมาตรฐานด้านผลผลิต เป็นผลการเรียนรู้ของหลักสูตรในระดับกว้างที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกับทุกกลุ่มวิชาที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนเมื่อจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริม กำกับ ดูแล ตรวจสอบ ประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชา เป็นผลการเรียนรู้ทั่วไปของแต่ละกลุ่มวิชาที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนหลังจากที่ได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้กลุ่มวิชานั้นครบ 12 ปี เพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด รวมทั้งเป็นแนวทางในการกำกับ ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เป็นผลการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนในทุกช่วงชั้น 3 ปี ของแต่ละมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชา เพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในแต่ละ

ช่วงชั้น รวมทั้งเป็นแนวทางในการกำกับ ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และเป็นหลักในการเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์จากการศึกษาในระบบ นอกกระบบและตาม อัจฉริยะ

มาตรฐานการเรียนรู้รายปี รายภาคเป็นผลการเรียนรู้รายปี และรายภาคเพื่อเป็นหลัก ในการตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียนในด้าน ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ในแต่ละปี ในแต่ละภาค

ภาพ 8 แสดงแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ที่มา: สำนักงานทดสอบทางการศึกษา, 2544, หน้า 36

3. จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา เป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนเป็นระบบ เพื่อที่จะสร้างหรือปรับแต่งวิสัยทัศน์ จัดลำดับความสำคัญของภารกิจ กำหนดรูปแบบและวิธีการ จัดระบบองค์กร และการบริหารสถานศึกษา กระบวนการวางแผนเป็นกลไก ที่จะสร้างองค์ประกอบ ขึ้นพื้นฐานต่าง ๆ ที่จะสนับสนุนและรองรับการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ขั้นตอนการจัดทำแผน จะเป็นโอกาสที่ดีที่ผู้บริหาร บุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครอง นักเรียน และบุคคลในชุมชนจะได้ ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์สภาพการดำเนินการของสถานศึกษา เช่น ปรัชญา เป้าหมายความคาดหวัง และพันธกิจ หลักและวิถีปฏิบัติที่ยึดถือเป็นธรรมเนียม และลักษณะที่เป็นจุดอ่อน จุดแข็งของ สถานศึกษา เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อที่จะช่วยกันกำหนดทิศทางที่จะทำให้กระบวนการเรียนการสอน

ตอบสนองความต้องการของชุมชนและสังคมได้ดียิ่งขึ้น การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่าง ถูกหลักวิชา และการตัดสินใจนั้นต้องอาศัยข้อมูลที่น่าเชื่อถือเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพด้านต่าง ๆ จะนำไปสู่กระบวนการปฏิรูปสถานศึกษา ซึ่งเป็นนโยบายสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา องค์ประกอบ ที่สำคัญของการจัดทำแผนปรับปรุงคุณภาพสถานศึกษามีดังนี้

1. การประเมินเพื่อสำรวจสภาพปัญหาและความจำเป็นอย่างรอบด้าน
2. การปรับเป้าหมาย และทิศทางการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐาน การศึกษาในกรอบหลักสูตร
3. การพัฒนาหรือเลือกใช้รูปแบบ วิธีการ หรือนวัตกรรมของการเรียนการสอน ที่ตอบสนองสภาพปัญหา และความจำเป็นสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา และเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ทุกคนได้เรียนรู้ และบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วม
4. การจัดการกระบวนการเรียนการสอน โดยคณาจารย์ที่มีความรู้ สามารถ เหมาะสม
5. การพัฒนาความรู้ ความสามารถทางวิชาชีพของครูและบุคลากร
6. ยุทธศาสตร์และวิธีการทำให้ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม
7. การพัฒนาระบบข้อมูลการประเมินมาตรฐาน
8. แผนการให้ความช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐาน

สถานศึกษาต้องจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาระยะยาว และแผนพัฒนาประจำปี ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ภารกิจของสถานศึกษา โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศในปัจจุบันมาวิเคราะห์ จุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุงแก้ไข รวมทั้งศักยภาพของสถานศึกษา และความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน กำหนดเป็นเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจนในแต่ละปี รวมทั้งระบุวิธีการ ดำเนินงานพัฒนาที่มีประสิทธิภาพที่มั่นใจว่า จะบรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมายที่กำหนดไว้และ นอกจากนั้นสถานศึกษาจะต้องจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ที่ระบุรายละเอียดการปฏิบัติงาน ที่ชัดเจนว่า ใครรับผิดชอบทำอะไร เมื่อใด งบประมาณเท่าใด มีวิธีการหรือยุทธศาสตร์อะไร โดยจะ กำหนดชัดเจนว่า สถานศึกษามีทิศทางการพัฒนาเรื่องใด มีวิธีการหรือยุทธศาสตร์อะไร โดยจะ กำหนดชัดเจนว่า สถานศึกษามีทิศทางการพัฒนาเรื่องใด มีวิธีการหรือยุทธศาสตร์อะไร โดยเป้าหมายของแผนจะต้องชัดเจนและลึก เน้นผลการปฏิบัติงานถึงคุณภาพของผู้เรียน วัดได้และ วิธีการ ต้องครอบคลุมภาระงานสำคัญของสถานศึกษา ทั้งด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน การพัฒนาครู โครงสร้างองค์กร การใช้ทรัพยากร ตลอดจนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน

แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา (สำนักงานทดสอบทางการศึกษา, กรมวิชาการ, ลำดับที่ 4 หน้า 67-68) แต่ละแห่งอาจจะมีส่วนประกอบและรูปแบบการนำเสนอแตกต่างกันได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ ขนาดของสถานศึกษา ความซับซ้อน ของภาระงานและศักยภาพของสถานศึกษาแต่ละแห่ง อย่างไรก็ตาม

ตามเพื่อความชัดเจน ความเข้าใจตรงกันของผู้ปฏิบัติ และเป็นทิศทางในการพัฒนาแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ต้องมีส่วนประกอบสำคัญต่อไปนี้ เป็นอย่างน้อยที่สุด ได้แก่

1. เจตนารมณ์ของสถานศึกษาอันได้แก่ วิสัยทัศน์และภารกิจของสถานศึกษา
2. ภาพรวมของสถานศึกษา
3. เป้าหมายพัฒนา และยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา
4. แผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งจะทำการดำเนินงานสำเร็จตามเป้าหมาย
5. แผนระดมทรัพยากร แหล่งสนับสนุนงบประมาณ และสรุปงบประมาณ

4. การดำเนินงานตามแผน แนวดำเนินการบริหารจัดการคุณภาพสถานศึกษา

(สำนักงานทดสอบทางการศึกษา, กรมวิชาการ, ลำดับที่ 3 หน้า 43-81) ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผู้เรียน ซึ่งมี 3 องค์ประกอบที่สัมพันธ์สอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกันและกัน ได้แก่

4.1 การดำเนินงานด้านการจัดการคุณภาพสถานศึกษา ที่สนับสนุน ส่งเสริมการเรียนรู้อันส่งผลต่อความสำเร็จของผู้เรียน ประกอบด้วย การวางแผนที่มีประสิทธิภาพและมีเป้าหมายชัดเจน การดำเนินงานและการจัดการที่มั่นคงขององค์กร ภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ความสามัคคี ของบุคลากรและผู้เรียน การสนับสนุนต่าง ๆ รวมทั้งความสัมพันธ์อันดีของผู้ปกครองและชุมชน ข้อเสนอสำหรับผู้ที่ได้รับผิดชอบการจัดการคุณภาพในสถานศึกษาได้แก่ ผู้บริหารและครูทุกคน ฟังตระหนักและนำมาเป็นแนวดำเนินงาน ดังนี้

4.1.1 แผนและเป้าหมายการเรียนรู้

- 1) ทุกคนในสถานศึกษาเน้นความสำคัญของการเรียนรู้
- 2) การวางแผนหลักสูตรตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน
- 3) การบูรณาการหลักสูตร
- 4) การจัดหาคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอนและการทำงาน
- 5) การเตรียมผู้เรียนเข้าสู่งานตามเป้าหมายของสถานศึกษา

4.1.2 การบริหารและการจัดองค์กร

- 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่มีหลายวิธี
- 2) การจัดกลุ่มผู้เรียนเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ
- 3) การจัดเวลาในการเรียนรู้
- 4) การกำหนดนโยบายด้านส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และวินัยที่ชัดเจน

และสม่ำเสมอ

- 5) การจัดบรรยากาศการเรียนการสอน

4.1.3 ภาวะผู้นำและการพัฒนาสถานศึกษา

- 1) การปรับโครงสร้างสถานศึกษาตามความจำเป็นเพื่อบรรลุเป้าหมาย
- 2) การจัดโปรแกรมการเรียนรู้
- 3) การพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
- 4) การส่งเสริมบุคลากรพัฒนาวิชาชีพสม่ำเสมอ

4.1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้เรียน

- 1) การกำหนดความคาดหวังการปฏิบัติงานของครู
- 2) การสนับสนุนให้กำลังใจ
- 3) การประชาสัมพันธ์ภาพรวมของสถานศึกษา และเป้าหมายสูงสุดที่มีผล

ต่อผู้เรียน

4.1.5 ความเสมอภาค

- 1) การจัดโครงการสนับสนุนผู้เรียนที่ต้องการความช่วยเหลือให้ได้รับความสำเร็จตามเป้าหมาย
- 2) การให้โอกาสในการเรียนและความสำเร็จ
- 3) การสนับสนุนความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลที่มีความแตกต่างวัฒนธรรมและเศรษฐกิจ
- 4) การจัดกิจกรรมหลากหลายให้เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตในสถานศึกษา
- 5) การกำหนดเป้าหมายที่ท้าทาย และทักษะให้แก่ผู้เรียนที่มีปัญหา

4.1.6 การประเมินผล

- 1) การติดตามความก้าวหน้า การเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด
- 2) การสร้างและใช้เครื่องมือประเมินที่หลากหลาย

4.1.7 โครงการพิเศษ

- 1) การกำหนดกลุ่มผู้เรียนออกกลางคันและจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนเรียนต่อในระบบ

- 2) การปฏิบัติงานเกี่ยวกับสารเสพติด

- 3) การร่วมมือกับชุมชนสนับสนุนครอบครัว ด้านสุขภาพ และการบริหาร

ทางสังคม

4.1.8 ความสัมพันธ์ระหว่างบิดา มารดา ผู้ปกครอง และชุมชน

1) ผู้ปกครองและสมาชิกชุมชนให้การสนับสนุนแผนการเรียนของสถานศึกษา

2) บริหาร

4.2 การดำเนินงานด้านเรียนการสอน ครูและผู้เรียนต้องร่วมกันตลอดเวลาเพื่อพัฒนาความรู้ และทักษะโดยการเตรียมแผนพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้วยการสร้างองค์ความรู้ การมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูและผู้เรียนโดยเฉพาะการให้ความยุติธรรม และการวัดประเมินผล ซึ่งดำเนินการดังนี้

4.2.1 การใช้แผนการสอนโดยยึดหลักสูตร

1) การใช้แผนการสอนโดยยึดหลักสูตร

2) การบูรณาการวิชาต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

4.2.2 การจัดการเรียนรู้

1) การจัดการสอนให้เหมาะสม สอดคล้องตามความต้องการของผู้เรียนทั้งด้านวิชาการ และคุณลักษณะ

2) การใช้เวลาอย่างเต็มที่

3) การใช้ข้อมูลย้อนกลับเป็นตัววัดผลการเรียนของผู้เรียน เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้

4) การตั้งกฎและมาตรฐานที่ควรปฏิบัติในชั้นเรียน และดำเนินการตามกฎอย่างสม่ำเสมอ และยุติธรรม

4.2.3 การสอน

1) การแนะนำบทเรียนด้วยความระมัดระวัง

2) การจัดการเรียนการสอนที่ชัดเจนและเน้นประเด็นชัดเจน

3) การใช้ข้อมูลย้อนกลับเป็นตัววัดผลการเรียนของผู้เรียนเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้

4) การสอนเสริมให้ผู้เรียนทุกคนได้เรียนรู้และใช้วัสดุอุปกรณ์ในการเรียนรู้

5) การใช้กลยุทธ์ในการส่งเสริมทักษะกระบวนการคิด

6) การใช้เทคนิคการตั้งคำถามพัฒนาทักษะได้ดีขึ้น

7) ครูบูรณาการทักษะในการทำงานกับการสอนเนื้อหาต่าง ๆ

4.2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้เรียน

1) ครูคาดหวังการเรียนรู้ของผู้เรียนสูงสุด

2) การสนับสนุน ส่งเสริม ล้ารวจให้กำลังใจ เพื่อสู่ความเป็นเลิศ

3) ความสัมพันธ์กับผู้เรียนในทางที่เป็นบวก

4.2.5 ความเสมอภาค

1) ครูคาดหวังการเรียนรู้ของผู้เรียนสูงสุด

2) การสนับสนุนให้มีความยืดหยุ่นทางสังคม และวิชาสำหรับผู้เรียนที่

มีปัญหา

3) การสนับสนุนให้มีความห่วงใย เห็นใจแก่ผู้เรียนที่มีความแตกต่าง

ทางสังคมและวัฒนธรรม

4.2.6 การประเมินผล

1) การติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด

2) ใช้การประเมินที่หลากหลาย และการทดสอบ

4.3 การสนับสนุนจากพื้นที่ และหน่วยงานต้นสังกัด เขตพื้นที่และหน่วยงาน ต้นสังกัด

มีบทบาทในการสนับสนุน และติดตามความพยายามในการพัฒนา การเรียนรู้ของผู้เรียน ในสถานศึกษาแต่ละแห่งเกี่ยวกับความเป็นผู้นำ และการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน การวัด และประเมินผลความร่วมมืออันดีระหว่างสถานศึกษาในเขตพื้นที่ รวมทั้งการส่งเสริมบรรยากาศ ในความสำเร็จของการเรียนการสอน ซึ่งดำเนินงานดังนี้

4.3.1 ภาวะผู้นำและการวางแผน

1) การตั้งความหวังสูงสุดสำหรับสถานศึกษาทั้งระบบ

2) กำหนดนโยบาย และกระบวนการสนับสนุนความเสมอภาค

4.3.2 หลักสูตร

การวางแผนการใช้หลักสูตร เพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง

4.3.3 ความร่วมมือ

1) การให้โอกาสสถานศึกษาในการตัดสินใจ

2) การสนับสนุนติดตาม การพัฒนาสถานศึกษา

3) การให้รางวัลความเป็นเลิศ

4) การช่วยเหลือสถานศึกษาดำเนินการป้องกัน และช่วยเหลือผู้เรียน

และผู้ปกครอง ที่ขาดแคลนให้ได้รับความช่วยเหลือ

4.3.4 การประเมินผล

1) การติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ

2) การสนับสนุนสถานศึกษา พัฒนาใช้การประเมินที่หลากหลาย

5. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพสถานศึกษา

การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพสถานศึกษา ประกอบด้วยกิจกรรมที่มีความสำคัญ 2 กิจกรรม คือ

5.1 การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา นอกจากการตรวจสอบในลักษณะผู้ปฏิบัติประเมินเพื่อปรับปรุงผลงานของตนเองแล้ว สถานศึกษาจัดให้มีการตรวจสอบและทบทวนประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยมีการกำหนดแผน กรอบการตรวจสอบและทบทวน และคณะบุคคลเพื่อความรับผิดชอบ ทั้งนี้ควรดำเนินการเมื่อสิ้นภาคเรียนแรก เพื่อนำผลมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน การเปรียบเทียบกับประเมินจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอก และเพื่อการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีการศึกษา

ในการดำเนินการจำเป็นต้องมีคณะทำงานที่มีทักษะการปฏิบัติงานอย่างดี โดยต้องมีการวางแผน แนวการทำงานและกระบวนการตรวจสอบ และทบทวนคุณภาพการศึกษา ร่วมกันเน้นกิจกรรมการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาเพื่อช่วยให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนางาน ซึ่งเป็นสภาพปกติของสถานศึกษา เช่น การสังเกตการณ์เรียนการสอน การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน การศึกษาวิเคราะห์ ผลงานนักเรียน การสัมภาษณ์ผู้ทำงานโครงการ กิจกรรม เป็นต้น

5.2 การตรวจและทบทวน คุณภาพการศึกษา โดยเขตพื้นที่การศึกษา และผู้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา เป็นการตรวจสอบและทบทวนโดยคณะกรรมการจากภายนอก ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ผู้แทนสถานศึกษาต่าง ๆ ในเขตพื้นที่การศึกษา และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานการศึกษาระดับจังหวัด และเขตพื้นที่การศึกษา คณะกรรมการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพดังกล่าว จะต้องรายงานผลให้สถานศึกษาทราบ เพื่อนำผลไปพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาต่อไป

การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา เป็นการดำเนินการเพื่อช่วยเหลือ สนับสนุน และดูแลส่งเสริม ให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษาพัฒนาสู่มาตรฐานการศึกษา และให้ความเชื่อมั่นว่า การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นไปตามเป้าหมายและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

แนวทางการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา (สำนักงานทดสอบทางการศึกษา, กรมวิชาการ, ลำดับที่ 5 หน้า 15-19) เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษามีดังนี้

5.2.1 สถานศึกษาจะต้องตอบคำถามสำคัญ เกี่ยวกับเป้าหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งมีคำถามหรือประเด็นสำคัญ 3 ข้อ คือ

- 1) นักเรียนทุกคนมีการเรียนรู้และได้รับการบริการหรือไม่
- 2) สถานศึกษารู้ได้อย่างไรว่านักเรียนเกิดการเรียนรู้
- 3) กิจกรรมที่ควรปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อให้นักเรียนประสบความสำเร็จ

ดีขึ้น

5.2.2 สถานศึกษาจะต้องตอบคำถามสำคัญเพื่อจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

- 1) ขณะนี้สถานศึกษาอยู่ไหน สภาพเป็นอย่างไร สถานศึกษาควรจัดให้มีการวิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการ (Need Assessment) เพื่อสำรวจปัญหาความต้องการของบุคลากร และชุมชน เพื่อรู้สภาพปัจจุบันของสถานศึกษา
- 2) เป้าหมายการพัฒนาของสถานศึกษา
- 3) สถานศึกษาจะบรรลุเป้าหมายอย่างไร
- 4) สถานศึกษาจะรู้ความสำเร็จได้อย่างไร

5.2.3 สถานศึกษาจะต้องตรวจสอบทบทวน และดำเนินการรายงาน คุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการดำเนินการ ขอบข่ายการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพสถานศึกษา

- 1) วิสัยทัศน์และภารกิจ Vision and Mission Statement ของสถานศึกษา
- 2) แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 3) การเรียนการสอน
- 4) การเรียนรู้ ความก้าวหน้า และผลการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 5) การบริหารและการจัดการสถานศึกษา วิสัยทัศน์และภารกิจ ภาวะผู้นำ

และการบริหาร โครงสร้างขององค์กรและการพัฒนาวิชาชีพของบุคลากร

6. การประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ

การประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนระดับชั้นที่เป็นตัวประโยค ได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในวิชาแกนโดยใช้แบบทดสอบมาตรฐาน การประเมินมาตรฐานการศึกษาระดับชาติ จะมีการกระทำทุกปีในวิชาและระดับชั้นที่เห็นว่ามีความจำเป็นและเหมาะสม ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จะมีการประเมินด้วยแบบทดสอบความถนัดทางการเรียน

หรือ SAT scholastic Aptitude Test ทุกปี ซึ่งดำเนินการโดยหน่วยงานส่วนกลางร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานระดับเขตพื้นที่การศึกษา

7. การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี

การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ สถานศึกษาจะต้องแสดงภาวะความรับผิดชอบ ในการจัดการศึกษาได้แก่ บิดา มารดา ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบผลการปฏิบัติทุกสิ้นปีการศึกษา โดยแสดงผลถึงความพยายาม ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในรอบปีอย่างรอบด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตรและการจัดกระบวนการเรียนการสอน ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ด้านการพัฒนาอาชีพ ด้านการจัดองค์กร และบริบทของสถานศึกษา และด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ตลอดจนข้อเสนอแนะจากการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพภายในและภายนอก และความมุ่งหวังที่สถานศึกษาจะดำเนินการพัฒนาต่อไป เป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาในปีต่อไป และใช้เปรียบเทียบผลข้ามปี เพื่อดูระดับและทิศทางการพัฒนาคุณภาพในระยะยาว ซึ่งเป็นการแสดงภาวะความรับผิดชอบต่อสาธารณชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยรายงานให้ทราบผลของการปฏิบัติงานในรอบปี สาธารณชน จะเป็นผู้ตรวจสอบประสิทธิภาพและประเมินความคุ้มค่า แสดงความชื่นชมหรือให้ข้อเสนอแนะเพื่อการดำเนินงานต่อไป

ขั้นตอนการดำเนินการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษา ประจำปี (สำนักงานทดสอบทางการศึกษา, กรมวิชาการ, ลำดับที่ 6 หน้า 9-11) มีดังนี้

1. กำหนดเป้าหมายผู้รับรายงาน วางแผนการจัดทำรายงานและกำหนดรูปแบบการรายงาน ซึ่งประเด็นการกำหนดจะเป็นไปตามนโยบายหรือแนวปฏิบัติของสถานศึกษาดังนี้

1.1 กลุ่มเป้าหมายผู้รับรายงานให้เป็นไปตามมาตรา 48 แห่ง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งประกอบด้วย

1.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา

1.1.2 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1.3 นักเรียน

1.1.4 ผู้ปกครอง

1.1.5 ชุมชน

1.1.6 หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชน

1.2 วางแผนการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี ในเรื่องเกี่ยวกับการกำหนดช่วงเวลา จัดทำรายละเอียดการรายงาน ตลอดจนการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ

1.3 กำหนดรูปแบบการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

2. แต่งตั้งคณะทำงานจัดทำรายงานผลคุณภาพการศึกษาประจำปี สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะทำงานจากบุคคลผู้รับผิดชอบ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาควรประกอบด้วย

2.1 ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หัวหน้าแผนงาน และหัวหน้างานวิชาการของสถานศึกษา

2.2 บุคลากรที่เกี่ยวข้องของทุกฝ่ายทั้งภายในและภายนอก สถานศึกษาคุณภาพการศึกษาในรอบปีดังนี้

3. รวบรวม วิเคราะห์ แปลผล และจะต้องนำเสนอข้อมูลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาในรอบปี ดังนี้

3.1 รวบรวม นำข้อมูลสารสนเทศการดำเนินการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาตามแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา และแผนปฏิบัติงานประจำปี รวมทั้งนโยบายที่ต้องเร่งด่วนพิเศษของหน่วยงานต้นสังกัด และกระทรวงศึกษาธิการ ที่ครอบคลุมผลของการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพภายในสถานศึกษา และผลการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพโดยเขตพื้นที่ รวมทั้งผลการประเมินมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนโดยแบบวัดมาตรฐานซึ่งสถานศึกษาเก็บไว้ในระบบสารสนเทศ

3.2 ออกแบบการนำเสนอรายงาน ตามสาระสำคัญให้ครอบคลุมการดำเนินการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในรอบปี

3.3 เขียนรายงานคุณภาพสถานศึกษาประจำปี โดยนำเสนอสภาพการดำเนินงานและสรุปผลการดำเนินงานพร้อมแนวทางการพัฒนาในปีการศึกษาต่อไป

4. เขียนรายงานและจัดทำเอกสารคุณภาพการศึกษาประจำปี

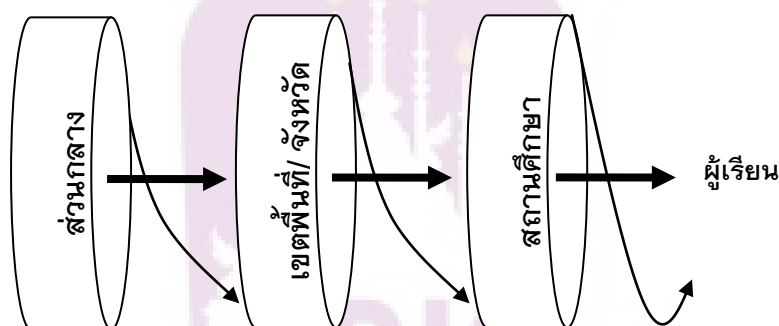
5. นำเสนอคณะผู้บริหารสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบ

6. เผยแพร่สู่กลุ่มเป้าหมายผู้รับรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี ของสถานศึกษา

7. ติดตามผลและรับข้อมูลย้อนกลับจากกลุ่มเป้าหมายผู้รับรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี ซึ่งได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชนเพื่อรับทราบความคิดเห็น ความพึงพอใจ และข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษา และนำผลที่ได้ไปเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

8. การผดุงระบบประกันคุณภาพการศึกษา

การกำกับ ติดตาม ประเมิน และผดุงระบบประกันคุณภาพ เป็นกลไกซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีหน้าที่หลักในการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการส่งเสริมพัฒนาและประเมินประสิทธิภาพในการดำเนินงานของระบบประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา โดยหน่วยงานสำคัญ ที่กรมวิชาการและหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้งานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการพัฒนาต่อเนื่อง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ควรมีการศึกษา ค้นคว้าเทคนิควิธีการที่จะส่งเสริม สนับสนุน ให้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และสร้างความรู้สึกรักของบุคลากรทุกคนที่เกี่ยวข้อง ให้มุ่งมั่นพัฒนาสู่คุณภาพที่ดียิ่งขึ้น

ภาพ 9 แสดงบทบาทของหน่วยงานต่าง ๆ ในระบบประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา

ที่มา: สำนักงานทดสอบทางการศึกษา, 2544 หน้า 47

สรุปว่า การดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จะให้ความสำคัญต่อแผนพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาที่สถานศึกษาพัฒนามาจากข้อมูลสารสนเทศ และผลจากการประเมินสภาพปัญหา อุปสรรค และศักยภาพของสถานศึกษา การดำเนินการบริหารจัดการตามภาระงานปกติของสถานศึกษาจะดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา อย่างมีคุณภาพ มีการตรวจสอบและทบทวน หรือการประเมินตนเองอยู่เสมอตั้งแต่ครู วางแผนการเตรียมการสอน การเข้าห้องเรียน การจัดกระบวนการเรียนการสอน การสอบผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของผู้เรียน คุณลักษณะของผู้เรียน และการบริหารจัดการโครงการ กิจกรรม อย่างต่อเนื่องเพื่อประโยชน์ในการ

ปรับปรุงคุณภาพทางการศึกษาอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้จะมีการบันทึกการตรวจสอบของตนเองของหมวดวิชาและของสถานศึกษาไว้เป็นหลักฐาน เพื่อให้เห็นร่องรอยหลักฐานของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และใช้เป็นข้อมูลในการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง สาธารณชนและต้นสังกัด การดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา จะมีร่องรอยหลักฐานปรากฏว่าได้ดำเนินการ ก็สามารถเข้าสู่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนตามภาวะความรับผิดชอบ ที่แท้จริง และเสนอรายงานผลการพัฒนาคุณภาพตนเองเพื่อรับการประเมินภายนอกได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อนเนก ตาเจริญเมือง (2547) ศึกษาสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ด้านการเตรียมความพร้อมของบุคลากร พบว่า บุคคลที่เห็นว่ามีควมสำคัญในการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน คือ ผู้บริหารโรงเรียน ส่วนปัญหาพบว่าบุคคลในสถานศึกษายังไม่เข้าใจขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ด้านการดำเนินการวางแผน จากการศึกษา พบว่า มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศและนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ และทิศทางในการจัดการศึกษา และนำมาจัดเป็นแผนปฏิบัติการประจำปี โดยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ส่วนปัญหาในการดำเนินการวางแผน พบว่า บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องยังขาดการมีส่วนร่วมในการวางแผน ข้อมูลที่นำมาใช้ในการวางแผนไม่เพียงพอ ด้านการรายงานผล จากการศึกษา พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีต่อต้นสังกัดและสาธารณชน ส่วนปัญหาในการรายงานผล จากการศึกษาพบว่าการจัดทำรายงานไม่ถูกต้องความเป็นจริง

สมจิต ตาคำแสง (2548) ศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่าในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแม่สะเรียงที่เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารและครูและบุคลากรทางการศึกษามุ่งเน้นคุณภาพนักเรียนเป็นสำคัญ ให้ความสำคัญกับการจัดแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ส่งเสริมกิจกรรมทางวิชาการให้นักเรียนได้เรียนรู้พื้นฐานตามหลักสูตร บางส่วนยังไม่ได้มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและไม่มีการประเมินความสอดคล้องในการจัดทำแผนส่วนการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาได้รายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี ดำเนินงานตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผน ส่วนที่ไม่ได้ปฏิบัติ คืออบรมเรื่องแผนปฏิบัติ

การให้กับบุคลากร ประชาสัมพันธ์แผนปฏิบัติงานของโรงเรียน จัดทำแผนการติดตามการดำเนินงาน และจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานสำหรับการตรวจสอบและทบทวนแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ประเมินตามภารกิจของบุคลากรที่ได้รับมอบ ผู้บริหารสร้างความตระหนักให้แก่คณะครูได้เห็นความสำคัญของการประเมิน ร่วมกันวางแผนการประเมินตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ส่วนเรื่องที่ไม่ได้ปฏิบัติ คือ ใช้วิธีการตรวจสอบที่หลากหลาย ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ และจัดทำคู่มือปฏิบัติงานของโรงเรียนประกอบการตรวจสอบ

สวาท มุลละ (2548) ศึกษาสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอสันทราย เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 2 ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ขั้นการควบคุมคุณภาพการศึกษา จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และศึกษานิเทศก์ พบว่า มีการจัดทำวิสัยทัศน์ พันธกิจ ปรัชญา และเป้าหมาย การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ แผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน ปัญหาในการควบคุมคุณภาพ คือ ขาดการวิเคราะห์ความต้องการของสถานศึกษา เช่น การวิเคราะห์โอกาส อุปสรรค จุดแข็ง จุดอ่อนของสถานศึกษา ข้อเสนอแนะ คือ ควรให้มีการอบรมสัมมนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพ และควรศึกษานโยบายกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องพร้อมวิเคราะห์ความต้องการของสถานศึกษา

ขั้นการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และศึกษานิเทศก์ พบว่า โรงเรียนมีการสรุปผลการดำเนินการติดตามจัดทำรายงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา และศึกษาสภาพปัญหาในการดำเนินงานปีที่ผ่านมา ในขณะที่ศึกษานิเทศก์เห็นว่ามี การดำเนินงานตามแผน แต่ไม่มีการตรวจสอบประเมินผล และนำผลมาปรับปรุงปฏิบัติให้บรรลุผลสูงสุด ปัญหา คือ ครูไม่ค่อยแสดงความคิดเห็นในการตรวจสอบ ทบทวนคุณภาพการศึกษา และผู้บริหารขาดทักษะในการจัดการบริหารคุณภาพ P-D-C-A ข้อเสนอแนะ คือ ผู้บริหาร และคณะครูควรมีส่วนร่วมและดำเนินการอย่างเป็นระบบ

ขั้นการประเมินคุณภาพการศึกษา ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของคณะครูและศึกษานิเทศก์ พบว่า มีการศึกษาเอกสาร การประเมินคุณภาพภายใน ดำเนินการตามขั้นตอน ปัญหา คือ ขาดการนิเทศภายในและครูขาดความเข้าใจ ขาดความตระหนักเกี่ยวกับเรื่อง การประเมิน ข้อเสนอแนะ คือ ผู้บริหารควรสร้างความตระหนักว่าการประกันคุณภาพเป็นสิ่งจำเป็น และควรพัฒนาเครื่องมือการประเมิน มีการวางแผนร่วมกันระหว่างบุคลากรในโรงเรียนและศึกษานิเทศก์ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) สรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนทั้งสิ้น 23,108 โรงเรียนทั่วประเทศ (ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ บรรยายพิเศษ เอกสารประกอบการบรรยายพิเศษ วันที่ 1-2 มิถุนายน

2548 ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) ผลการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานสถานศึกษา โดยภาพรวม ดังนี้

ด้านผู้เรียน พบว่า

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์อยู่ในระดับคุณภาพดี ร้อยละ 84.00

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับคุณภาพดี ร้อยละ 10

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร อยู่ในระดับคุณภาพดี ร้อยละ 10.59

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับคุณภาพดี ร้อยละ 26.50

มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดี ต่ออาชีพสุจริต อยู่ในระดับคุณภาพดี ร้อยละ 66.70

มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี อยู่ในระดับคุณภาพดี ร้อยละ 96.00

มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย ด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬาอยู่ในระดับคุณภาพดี ร้อยละ 71.00

ด้านผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กร/โครงสร้างและการบริหารงานอย่างครบวงจร อยู่ในระดับคุณภาพดี ร้อยละ 65.90

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา อยู่ในระดับคุณภาพดี ร้อยละ 74.40

มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับคุณภาพดี ร้อยละ 56.70

มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการอยู่ในระดับคุณภาพดี ร้อยละ 80.00

มาตรฐานที่ 25 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่นมีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับคุณภาพดี ร้อยละ 52.10

ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา พบว่า

มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับคุณภาพดี ร้อยละ 50.20

มาตรฐานที่ 24 ครูมีวุฒิ/ ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครู เพียงพออยู่ในระดับคุณภาพดี ร้อยละ 51.00

คงเดช สมดี (2548) ศึกษาการดำเนินงานประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 พบว่า 1)การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้งโดย ภาพรวมและรายด้าน 2)ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย ทั้งโดยภาพรวมและ รายด้าน 3)การเปรียบเทียบการดำเนินงานและปัญหาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ระหว่างโรงเรียนที่ได้รับการประเมินภายนอกจาก สมศ. และยังไม่ได้รับการประเมินภายนอก จาก สมศ. มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ทั้งสภาพการดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงาน 4)การเปรียบเทียบการดำเนินงานและ ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลางและ ขนาดเล็ก พบว่า โดยภาพรวมมีการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยโรงเรียนขนาดใหญ่กับขนาดกลาง มีการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จักรวรรดิ ตีะแสนเทพ และคณะ (2549) ศึกษาการปฏิบัติตามระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา ในเขตอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน พบว่า การปฏิบัติตามระบบการ ประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ในเขตอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน มีการปฏิบัติตาม ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านความรู้ความเข้าใจระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา พบว่า ร้อยละของผู้ที่ตอบถูกของผู้บริหารและของครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่วนใหญ่อยู่ในระดับผ่าน ด้านการปฏิบัติและปัญหาในการปฏิบัติตามระบบการประกันคุณภาพ การศึกษา พบว่า ด้านการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการ ปฏิบัติตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ครบทั้ง 8 เรื่อง ด้านปัญหาในการ ปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูและบุคลากรทางการศึกษา ไม่มีปัญหาในการปฏิบัติตาม ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ครบทั้ง 8 เรื่อง

นางวัลย์ณัฏฐ์ สุชะวณิชกุล (2550) ศึกษา การปฏิบัติงานการประกันคุณภาพภายในของ โรงเรียนแม่พระฟาติมา โรงเรียนสังกัด อัครสังฆมณฑล กรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า การปฏิบัติงาน การประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนแม่พระฟาติมา ตามมาตรฐานระบบประกันคุณภาพภายใน

8 ด้าน โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้ง 8 ด้าน ดังนี้ ลำดับที่ 1 การพัฒนามาตรฐานการศึกษา ลำดับที่ 2 การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ลำดับที่ 3 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ลำดับที่ 4 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ลำดับที่ 5 การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี ลำดับที่ 6 การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ลำดับที่ 7 การประเมินคุณภาพการศึกษา ลำดับที่ 8 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน

เกียรติศักดิ์ คุตหบดี (2551) ศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 พบว่า 1)การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเตรียมการก่อนการประกันคุณภาพ 2)ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาพบว่าในด้านการเตรียมการก่อนการประกันคุณภาพ โรงเรียนมีโครงการและกิจกรรมทางวิชาการมาก มีเวลาค่อนข้างจำกัด ไม่มีงบประมาณเพื่อการประกันคุณภาพภายในโดยตรง และบุคลากรที่เป็นคณะทำงานมีงานสอนประจำมาก บางโรงเรียนขาดอัตรากำลังครู ด้านการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ไม่สามารถดำเนินการตามแผนที่วางไว้อย่างต่อเนื่อง โรงเรียนไม่ได้เผยแพร่ผลการประเมินแก่หน่วยงานและผู้เกี่ยวข้อง และผู้บริหารไม่ได้ติดตามผลการดำเนินงานตามแผนอย่างมีระบบและต่อเนื่องด้านการจัดทำรายงานการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี ไม่สามารถวิเคราะห์รูปแบบการรายงานการประเมินตนเองได้ เพราะขาดบุคลากร ที่มีทักษะที่จะมาเป็นคณะทำงาน

นายบุตรศรี บุญยาศรัจ (2552) ศึกษาการพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านทุ่งขาม อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่า 1)สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านทุ่งขาม อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือด้านการเตรียมการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ด้านการรายงานคุณภาพการศึกษา และด้านการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน 2) การพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านทุ่งขาม อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ได้ดำเนินการพัฒนาเป็น 2 วงจร แต่ละวงจรใช้กระบวนการบริหารงานอย่างมีคุณภาพ หรือวงจร PDCA โดยพัฒนาตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบที่สอง การพัฒนาในวงจรที่ 1 ใช้การศึกษาดูงาน และการประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นหลักในการพัฒนา ได้กิจกรรมการพัฒนาตามมาตรฐานการศึกษาที่หลากหลาย คือ มาตรฐานด้านผู้เรียน 12 กิจกรรม เช่น กิจกรรมการเข้าค่าย กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน มาตรฐานด้านครู 11 กิจกรรม เช่น กิจกรรมส่งเสริม การทำวิจัยในชั้นเรียน และมาตรฐานด้านผู้บริหาร 5 กิจกรรม เช่น

กิจกรรมพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ในวงจรถี 2 ได้นำปัญหา อุปสรรค ที่เกิดจากวงจรถี 1 มาแก้ไข โดยใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นหลักในการดำเนินการ ได้กิจกรรมการพัฒนาตามมาตรฐานการศึกษา คือ มาตรฐานด้านผู้เรียน 5 กิจกรรม เช่น กิจกรรมการจัดทำโครงการ กิจกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มาตรฐานด้านครู 3 กิจกรรม เช่น กิจกรรมการนิเทศภายในและมาตรฐานด้านผู้บริหาร 4 กิจกรรม เช่น กิจกรรมสนับสนุนให้ครูได้จัดทำสื่อการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น

จากผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว จะเห็นว่า สถานศึกษามีปัญหาการปฏิบัติงานตามระบบประกันคุณภาพการศึกษา โดยครูที่มีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ต่างกันมีปัญหาในการปฏิบัติงานตามระบบประกันคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมและแต่ละองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน และครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผน ไม่แตกต่างกันและครูอาจารย์ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีส่วนร่วมในการวางแผนแตกต่างกัน ด้านการปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านการวางแผนพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ และด้านการกระตุ้นส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติงานตามธรรมนูญโรงเรียน ส่วนปัญหาการปฏิบัติงานการควบคุมคุณภาพการศึกษา มีอยู่ในระดับน้อย ปัญหาที่สำคัญ คือ ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษากระบวนการบริหารงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ผู้ศึกษาได้ดำเนินการ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน

ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 64 คน

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 35 คน

รวมทั้งสิ้น 104 คน

1.2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน

ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 64 คน

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 35 คน

รวมทั้งสิ้น 104 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีลักษณะเป็น การสังเกต การสัมภาษณ์ และการศึกษาข้อมูล เพื่อให้ทราบถึงบริบทของสถานศึกษา และแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า สำหรับสอบถามครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการบริหารงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 บริบทสถานศึกษา และสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาและกรอบภาระงานการประกันคุณภาพ การศึกษาภายใน 4 ขั้นตอน เกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานระบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา คือ 1) ขั้นตอนการวางแผน 2) ขั้นตอนการดำเนินงาน 3) ขั้นตอนการตรวจสอบการดำเนินงาน 4) ขั้นตอนการปรับปรุงและการนำไปใช้ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามเกณฑ์การวัดของ ลิเคิ์รท์ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ปฏิบัติมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ปฏิบัติมาก

ระดับ 3 หมายถึง ปฏิบัติปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ปฏิบัติน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ปฏิบัติน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา/ อุปสรรค และข้อเสนอแนะในกระบวนการ บริหารงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ และเป็นแบบปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บข้อมูลเพื่อให้ทราบถึงบริบทของสถานศึกษา ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสังเกต สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา พร้อมทั้งสัมภาษณ์และศึกษาข้อมูล เพื่อให้ทราบถึงบริบทของ สถานศึกษาตามความเป็นจริง

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก แบบสอบถาม ผู้ศึกษาดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้ศึกษาประสานงานขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อนำไปใช้ ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากสถานศึกษาต่าง ๆ

2. ผู้ศึกษานำหนังสือขอความร่วมมือ แบบสอบถาม ดำเนินเก็บข้อมูลทั้ง 5 โรงเรียน จากครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2555-1 มีนาคม 2555

3. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ ดังนี้

1. บริบทของสถานศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ทำการวิเคราะห์โดยนำข้อมูลจากการสังเกต สัมภาษณ์ และการศึกษาข้อมูลมาตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation)

2. แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า สำหรับสอบถามครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ทำการวิเคราะห์โดยคำนวณค่าสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ และร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของกระบวนการบริหารงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในแต่ละขั้นตอน นำผลการวิเคราะห์ที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลผลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับการดำเนินงาน
4.51-5.00	หมายถึง ปฏิบัติมากที่สุด
3.51-4.50	หมายถึง ปฏิบัติมาก
2.51-3.50	หมายถึง ปฏิบัติปานกลาง
1.51-2.50	หมายถึง ปฏิบัติน้อย
1.00-1.50	หมายถึง ปฏิบัติน้อยที่สุด

แล้วนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา/ อุปสรรค และข้อเสนอแนะในกระบวนการบริหารงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ปัญหา/ อุปสรรค วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ นำเสนอในรูปแบบตาราง และข้อเสนอแนะ สรุปเป็นความเรียง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง กระบวนการบริหารงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 บริบทของสถานศึกษา และสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 ศึกษากระบวนการบริหารงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ปัญหา/ อุปสรรค และข้อเสนอแนะในกระบวนการบริหารงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 เป็นแบบปลายเปิด

ตอนที่ 1 บริบทของสถานศึกษา และสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ

จากการสังเกต สัมภาษณ์ และศึกษาข้อมูลนำมาวิเคราะห์ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) พบว่า โรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนของแต่ละตำบล ครูผู้สอนส่วนใหญ่ร้อยละ 40 ของจำนวนครูทั้งหมด อาศัยอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง เดินทางมาทำงานโดยรถประจำทาง และรถยนต์ส่วนบุคคล ส่วนร้อยละ 30 ของจำนวนครูทั้งหมดเป็นครูในท้องถิ่น และร้อยละ 10 ของจำนวนครูทั้งหมดเป็นครูต่างจังหวัด อาศัยอยู่ในบ้านพักของโรงเรียน จำนวนนักเรียนของแต่ละโรงเรียนมีจำนวน ตั้งแต่ 150-258 คน ซึ่งโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ส่วนใหญ่มีนโยบายการศึกษาที่เน้นการส่งเสริมอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงให้นักเรียน เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติเพื่อจบแล้วสามารถประกอบอาชีพได้หรือสามารถนำทักษะที่เรียนรู้ไปศึกษาต่อในสถานศึกษาที่ตนสนใจ การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนภายใต้แผนปฏิบัติการประจำปี เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากที่สุด โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

สถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 1 แสดงความถี่ และร้อยละ ของสถานภาพครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ที่ตอบแบบสอบถาม

รายการ	ความถี่	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	55	42.9
- หญิง	49	47.1
รวม	104	100
2. อายุ		
- น้อยกว่า 30 ปี	23	22.1
- 31-40 ปี	39	37.5
- 41-50 ปี	27	26.0
- มากกว่า 50 ปี	15	14.4
รวม	104	100
3. สถานะของตำแหน่ง		
- ผู้บริหาร	5	4.8
- ครู	64	61.5
- คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	35	33.7
รวม	104	100
4. ระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่ง		
- 1-5 ปี	52	50.0
- 6-10 ปี	22	21.2
- 11-15 ปี	6	5.8
- 16 ปีขึ้นไป	24	23.1
รวม	104	100
5. วุฒิการศึกษา		
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	19	18.3
- ปริญญาตรี	67	64.4
- ปริญญาโท	18	17.3
- ปริญญาเอก	0	0.0
รวม	104	100

จากตาราง 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นชาย คิดเป็นร้อยละ 52.9 และเป็นชายคิดเป็นร้อยละ 47.1

อายุผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 31–40 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.5 รองลงมาอายุ 41–50 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.0

สถานะของตำแหน่งครูผู้สอนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นข้าราชการครู คิดเป็นร้อยละ 61.5 รองลงมาเป็นคนะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คิดเป็นร้อยละ 33.7

ระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ 1–5 ปี คิดเป็นร้อยละ 50.5 รองลงมาระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งระหว่าง 16 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 23.1

วุฒิการศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 64.4 รองลงมาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 18.3

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกระบวนการบริหารงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ขั้นตอนการวางแผน (Plan)

กระบวนการบริหารงาน ระบบประกันคุณภาพการศึกษา	n = 104		ระดับความคิดเห็น/ ความเป็นจริง
	\bar{X}	S.D.	
1. สถานศึกษามีการวิเคราะห์ความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.65	0.83	มาก
2. สถานศึกษามีคู่มือการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษา	4.12	0.78	มาก
3. สถานศึกษามีโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน	4.02	0.88	มาก
4. สถานศึกษามีการกำหนดมาตรฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้และตัวชี้วัดในวิชาหลัก ร่วมกันเป็นรายปี/รายภาค	4.07	0.79	มาก
5. สถานศึกษาให้บุคลากรทั้งในและนอกโรงเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงสร้างและขั้นตอนการบริหารงาน	3.73	0.96	มาก

ตาราง 2 (ต่อ)

กระบวนกรบริหารงาน ระบบประกันคุณภาพการศึกษา	n = 104		ระดับความคิดเห็น/ ความเป็นจริง
	\bar{X}	S.D.	
6. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาโครงสร้างการบริหารงาน	3.90	1.10	มาก
7. สถานศึกษามีคณะกรรมการการประกันคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย ครู ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนองค์กรชุมชน และตัวแทนนักเรียน	3.88	0.99	มาก
8. สถานศึกษามีการวางแผน กำหนดการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริการ	3.62	0.76	มาก
9. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษา	3.89	0.88	มาก
10. สถานศึกษามีการประชุมชี้แจงให้บุคลากรภายในโรงเรียนเห็นความสำคัญของมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษา	4.11	0.77	มาก
11. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	3.94	0.76	มาก
12. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและได้ติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง	3.78	0.63	มาก
13. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	3.77	0.64	มาก
14. สถานศึกษากำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์และแนวปฏิบัติของทุกฝ่ายอยู่ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.93	0.79	มาก
15. สถานศึกษากำหนดปฏิทินการติดตาม นิเทศ ตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	3.77	0.67	มาก
16. สถานศึกษามีการสร้าง ความเข้าใจ ความพึงพอใจและการยอมรับให้บุคลากรผู้ปฏิบัติ	3.71	0.66	มาก
17. สถานศึกษามีการมอบหมายงานให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีระบบและเป็นทางการ	3.81	0.76	มาก
18. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา	3.65	0.70	มาก
19. สถานศึกษากำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน	3.69	0.66	มาก
20. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการและชี้แจงการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนระดับชั้น ป.3 ,ป.6, ม.3, ม.6	3.98	0.68	มาก
21. สถานศึกษาสร้างความตระหนักให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการประเมินผลสัมฤทธิ์ระดับชาติ	4.02	0.75	มาก
22. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา	3.77	0.68	มาก
รวมเฉลี่ย	3.85	0.77	มาก

จากตาราง 2 พบว่า กระบวนการบริหารงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นตอนการวางแผน (Plan) โดยรวมเห็นด้วยว่ามีการดำเนินการจริงระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าเห็นด้วยว่ามีการดำเนินการจริงระดับมากทุกประเด็น โดยสถานศึกษามีคู่มือการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษาเห็นด้วยว่ามีการดำเนินการจริงระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) เป็นลำดับที่ 1 และสถานศึกษามีการประชุมชี้แจงให้บุคลากรภายในโรงเรียนเห็นความสำคัญของมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษาเห็นด้วยว่ามีการดำเนินการจริงระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) เป็นลำดับที่ 2

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกระบวนการบริหารงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 3 ขั้นตอนการดำเนินการ (Do)

กระบวนการบริหารงาน ระบบประกันคุณภาพการศึกษา	n = 104		ระดับความคิดเห็น/ ความเป็นจริง
	\bar{X}	S.D.	
1. สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาครอบคลุมทั้งหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรท้องถิ่น	3.67	0.66	มาก
2. สถานศึกษามีขั้นตอนการจัดทำมาตรฐานระดับสถานศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา	3.69	0.64	มาก
3. สถานศึกษามีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทด้วยความเต็มใจ	3.87	0.76	มาก
4. สถานศึกษาดำเนินงานจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา	3.80	0.74	มาก
5. สถานศึกษามีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สะท้อนการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดอย่างครอบคลุม	3.84	0.69	มาก
6. สถานศึกษาดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.86	0.71	มาก
7. สถานศึกษาจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ในวิชาแกนหลักและคุณลักษณะที่สำคัญ ด้วยเครื่องมือมาตรฐานและต่อเนื่อง	3.76	0.63	มาก
8. สถานศึกษาจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ	3.80	0.65	มาก
9. สถานศึกษามีระบบสารสนเทศเป็นปัจจุบันสอดคล้องกับภารกิจในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.75	0.58	มาก
10. สถานศึกษามีการเผยแพร่เอกสาร มาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษาแก่ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	3.67	0.76	มาก
รวมเฉลี่ย	3.77	0.68	มาก

จากตาราง 3 พบว่า กระบวนการบริหารงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ขั้นตอนการดำเนินการ (Do) โดยรวมเห็นด้วยว่ามีการดำเนินการจริงระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าเห็นด้วยว่ามีการดำเนินการจริงระดับมากทุกประเด็น โดยสถานศึกษามีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปฏิบัติหน้าที่ ตามบทบาทด้วยความเต็มใจ เห็นด้วยว่ามีการดำเนินการจริงระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) เป็นลำดับที่ 1 และสถานศึกษาดำเนินงานตามแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรม ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเห็นด้วยว่ามีการดำเนินการจริงระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) เป็นลำดับที่ 2

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกระบวนการบริหารงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ขั้นตอนการตรวจสอบการดำเนินงาน (Check)

กระบวนการบริหารงาน ระบบประกันคุณภาพการศึกษา	n = 104		ระดับความคิดเห็น/ ความเป็นจริง
	\bar{X}	S.D.	
1. สถานศึกษาได้จัดทำรายงานการประเมินตนเองเพื่อรายงานต่อหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	4.10	0.69	มาก
2. สถานศึกษามีแผนการปฏิบัติงานและการกำกับติดตามอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง	3.95	0.67	มาก
3. สถานศึกษามีการกำกับ ติดตาม นิเทศ เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.79	0.56	มาก
4. สถานศึกษามีเครื่องมือตรวจสอบคุณภาพการศึกษาที่ครอบคลุมอย่างมีคุณภาพ	3.64	0.59	มาก
5. สถานศึกษามีปฏิทินกำหนดการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน	3.63	0.65	มาก
6. สถานศึกษาทำการตรวจสอบคุณภาพทางการศึกษาเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง	3.72	0.74	มาก
7. สถานศึกษารายงานผลการประเมินของสถานศึกษาให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทราบ	3.72	0.75	มาก
8. สถานศึกษาแจ้งผลการประเมินผลสัมฤทธิ์เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานของชาติให้นักเรียนและผู้ปกครองทราบ เป็นลายลักษณ์อักษร	3.75	0.86	มาก
9. สถานศึกษาจัดทำระบบข้อมูลผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพการศึกษาเพื่อจัดทำรายงานประเมินตนเอง ประจำปี	3.89	0.81	มาก
รวมเฉลี่ย	3.79	0.71	มาก

จากตาราง 4 พบว่า กระบวนการบริหารงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ขั้นตอนการตรวจสอบการดำเนินงาน (Check) โดยรวมเห็นด้วยว่ามีการดำเนินการจริงระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าเห็นด้วยว่ามีการดำเนินการจริงระดับมากทุกประเด็น โดยสถานศึกษาได้จัดทำรายงานการประเมินตนเองเพื่อรายงานต่อหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เห็นด้วยว่ามีการดำเนินการจริงระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) เป็นลำดับที่ 1 และสถานศึกษามีแผนการปฏิบัติงานและการกำกับติดตามอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เห็นด้วยว่ามีการดำเนินการจริงระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) เป็นลำดับที่ 2

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกระบวนการบริหารงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ขั้นตอนการปรับปรุงและนำไปใช้ (Action)

กระบวนการบริหารงาน ระบบประกันคุณภาพการศึกษา	n = 104		ระดับความคิดเห็น/ ความเป็นจริง
	\bar{X}	S.D.	
1. สถานศึกษานำข้อเสนอแนะของคณะกรรมการบริหาร หลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง	3.75	0.94	มาก
2. สถานศึกษาได้นำข้อเสนอแนะของบุคลากรในสถานศึกษา ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาปรับปรุงพัฒนาคุณภาพ อย่างต่อเนื่อง	3.67	0.84	มาก
3. สถานศึกษาจัดทำรายงานสรุปผลและนำผลการประเมิน ไปใช้ปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.69	0.84	มาก
4. สถานศึกษานำผลการประเมินคุณภาพภายในไปใช้ในการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	3.61	0.81	มาก
5. สถานศึกษานำผลข้อมูลการจัดทำรายงานการประเมิน ตนเองไปปรับปรุงพัฒนาคุณภาพภายในสถานศึกษา อย่างสม่ำเสมอ	3.63	0.83	มาก
6. สถานศึกษาร่วมกับหน่วยงานต้นสังกัดนิเทศติดตาม			
7. การดำเนินงานและนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษา มาพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	3.62	0.81	มาก
รวมเฉลี่ย	3.66	0.84	มาก

จากตาราง 5 พบว่า กระบวนการบริหารงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ขั้นตอนการปรับปรุงและนำไปใช้ (Action) โดยรวมเห็นด้วยว่ามีการดำเนินการจริงระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เห็นด้วยว่ามีการดำเนินการจริงระดับมากทุกประเด็น โดยสถานศึกษานำข้อเสนอแนะของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง เห็นด้วยว่ามีการดำเนินการจริงระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) เป็นลำดับที่ 1 และสถานศึกษาจัดทำรายงานสรุปผลและนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา เห็นด้วยว่ามีการดำเนินการจริงระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$) เป็นลำดับที่ 2

ตาราง 6 แสดงสรุปค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกระบวนการบริหารงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3

กระบวนการบริหารงาน ระบบประกันคุณภาพการศึกษา	n = 104		ระดับความคิดเห็น/ ความเป็นจริง
	\bar{X}	S.D.	
1. ขั้นตอนการวางแผน (Plan)	3.85	0.77	มาก
2. ขั้นตอนการดำเนินการ (Do)	3.77	0.68	มาก
3. ขั้นตอนการตรวจสอบการดำเนินงาน (Check)	3.79	0.71	มาก
4. ขั้นตอนการปรับปรุงและนำไปใช้ (Action)	3.66	0.84	มาก
รวมเฉลี่ย	3.76	0.75	มาก

จากตาราง 6 พบว่า กระบวนการบริหารงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมเห็นด้วยว่ามีการดำเนินการจริงระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เห็นด้วยว่ามีการดำเนินการจริงระดับมากทุกด้าน โดยด้านขั้นตอนการวางแผน (Plan) เห็นด้วยว่ามีการดำเนินการจริงระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) เป็นลำดับที่ 1 และด้านขั้นตอนการตรวจสอบการดำเนินงาน (Check) เห็นด้วยว่ามีการดำเนินการจริงระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$) เป็นลำดับที่ 2

ตอนที่ 3 สรุปข้อมูลจากแบบสอบถาม สภาพปัญหา/ อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3

1. ปัญหา

1.1 ด้านบุคลากร

1.1.1 โรงเรียนมีบุคลากรน้อย ภาระงานมาก เท่ากับโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีบุคลากรร่วมทำงานหลายฝ่ายจึงทำให้ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานไม่เทียบเท่ากับโรงเรียนขนาดใหญ่ที่บุคลากรมีความพร้อม

1.1.2 ขาดบุคลากรในการสอนนักเรียนเพราะการเรียนการสอนแบบคละชั้น ทำให้ผลการเรียน NT ต่ำ

1.1.3 จัดทำรายงานการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา (SAR) ล่าช้า และขาดการเผยแพร่ต่อผู้มีส่วนได้เสียและสาธารณชน

1.1.4 ครูสอนไม่ครบชั้นและสอนไม่ตรงวิชาเอก

1.1.5 ชุมชนขาดความสนใจหรือความรู้ที่แท้จริงเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา ทำให้เกิดความเข้าใจที่ไม่ตรงกันในบางเรื่อง

1.1.6 ครูขาดความรู้ความเข้าใจในระบบการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

1.1.7 ครูไม่มีความตระหนักและไม่เห็นความสำคัญของระบบการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

1.1.8 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ไม่เข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการจัดการศึกษา ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา และมาตรฐานด้านการส่งเสริม

1.1.9 บุคลากรขาดความเข้าใจที่ชัดเจนในการจัดเอกสาร และวิธีในการเตรียมตัวเพื่อรับการประเมินการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

1.2 ด้านการบริหารจัดการ

1.2.1 การเผยแพร่เอกสารให้ชุมชนไม่ทั่วถึงและประชาชนขาดความเข้าใจในเอกสาร

1.2.2 สถานศึกษายังขาดการเผยแพร่หรือประชาสัมพันธ์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและชุมชนรับทราบผลการดำเนินงานของตนเอง

1.2.3 การดำเนินงานเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีขีดจำกัดด้วยเวลาโดยเฉพาะครูที่มีภาระงานมากอยู่แล้ว

1.2.4 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ยังไม่เป็นระบบที่ชัดเจน

1.2.5 การประสานงานและการร่วมมือการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษาไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ

1.2.6 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนมีความยุ่งยากมากเกินไป

1.2.7 หน่วยงานขาดการเตรียมพร้อมของบุคลากร

1.2.8 ไม่มีคณะทำงานในการประสานกำกับดูแลการเชื่อมโยงการทำงาน

1.2.9 การทำงานไม่ปฏิบัติตามแผนที่กำหนด

1.3 ด้านงบประมาณ

งบประมาณไม่เพียงพอกับความต้องการในการดำเนินงานตามโครงการที่วางไว้

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ด้านบุคลากร

2.2.1 หน่วยงานต้นสังกัดควรหาวิธีแก้ไขปัญหามาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้ครูและบุคลากรโรงเรียนคล่องตัว

2.2.2 ผู้บริหารควรเข้าใจ เข้าถึงงาน มุ่งพัฒนางานอย่างเป็นระบบและให้ความร่วมมือกับทุกฝ่าย

2.2.3 ลดภาระงานรับผิดชอบของครู

2.2.4 ให้บุคลากรทุกคนมีความรู้และเข้าใจในระบบการประกันการพัฒนาคุณภาพภายในสถานศึกษา

2.2.5 อบรมให้ความรู้แก่บุคลากรทางการศึกษาด้านการเตรียมเอกสารในการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจน

2.2 ด้านการบริหารจัดการ

2.2.1 ควรมีการแบ่งงานรับผิดชอบอย่างเป็นระบบ

2.2.2 ควรมีการยืดหยุ่นการรับผิดชอบภาระงาน (ไม่ควรให้ทำหลายตำแหน่ง)

2.2.3 ควรมีการเผยแพร่หรือประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับทราบเป็นรูปแบบของเอกสารในเรื่องของคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2.4 ควรเผยแพร่เอกสารอย่างต่อเนื่อง เป็นปัจจุบัน และทั่วถึง ประชาสัมพันธ์ถึงความสำคัญของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

2.2.5 ควรให้มีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่องทั้งการนิเทศภายในและการนิเทศภายนอก

2.2.6 จัดระบบกำกับ ติดตาม และเสนอแนะแก่สถานศึกษาด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2.2.7 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาควรให้การดูแล แนะนำแก่สถานศึกษาด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2.2.8 ควรจัดสรรบุคลากรให้มีความเพียงพอและอบรมเพิ่มทักษะครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเฉพาะกลุ่มสาระที่สำคัญ เช่น ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เป็นต้น

2.2.9 ควรนำผลการประเมินภายในมาปรับปรุงงานพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2.2.10 ควรมีการระดมความคิดจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันหาวิธีการแก้ปัญหาต่อไป

2.3 ด้านงบประมาณ

2.3.1 หน่วยงานต้นสังกัด ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการจ้างบุคลากรเพิ่ม

2.3.2 หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมเพื่อใช้ในการบริหารงานในโรงเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.3.3 ให้มีการตั้งงบประมาณที่เน้นความสำคัญ ของผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้น

3. แนวทางแก้ปัญหา

3.1 ด้านบุคลากร

หาระบบจัดการภาระงานที่ไม่จำเป็น เพื่อให้ครูได้ทำงานอย่างเต็มที่

3.3.1 จัดอบรมบุคลากรที่จัดการเรียนการสอนในโรงเรียนคละชั้นและร่วมแก้ไขปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ของนักเรียนอย่างจริงจัง

3.3.2 ให้ความรู้แก่ผู้ปกครองให้เห็นความสำคัญของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กในปกครอง

3.2 ด้านการบริหารจัดการ

3.2.1 หน่วยงานที่รับผิดชอบมาให้ความรู้ที่จัดอบรมการทำงานสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสโดยเฉพาะ

3.2.2 มีการประเมินการจัดระบบการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษา ทุกๆ 6 เดือน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.2.3 ประสานงานในกลุ่มเครือข่ายกระจายภาระงานที่ซ้ำซ้อน

3.3 ด้านงบประมาณ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดสรรงบประมาณ เพื่อพัฒนาผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ
ระบบการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

บทที่ 5

บทสรุป

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากระบวนการบริหารงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ประชากรและกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้บริหาร เป็นจำนวน 104 คน ที่อยู่ในโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ผู้ศึกษาสรุปผลตามลำดับหัวข้อ คือ สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษากระบวนการบริหารงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ผลการศึกษาพบ ดังนี้

1. บริบทของสถานศึกษาจากการสังเกต สัมภาษณ์ และศึกษาข้อมูลนำมาวิเคราะห์ ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) พบว่าโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนของแต่ละตำบล ครูผู้สอนส่วนใหญ่ร้อยละ 40 ของจำนวนครูทั้งหมด อาศัยอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง เดินทางมาทำงานโดยรถประจำทางและรถยนต์ส่วนบุคคล ส่วนร้อยละ 30 ของจำนวนครูทั้งหมด เป็นครูในท้องถิ่น และร้อยละ 10 ของจำนวนครูทั้งหมดเป็นครูต่างจังหวัด อาศัยอยู่ในบ้านพักของโรงเรียน จำนวนนักเรียนของแต่ละโรงเรียนมีจำนวน ตั้งแต่ 150-258 คน ซึ่งทางโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ส่วนใหญ่ มีนโยบายการศึกษาที่เน้นการส่งเสริมอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงให้นักเรียน เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติ เพื่อจบแล้วสามารถประกอบอาชีพได้หรือสามารถนำทักษะที่เรียนรู้ไปศึกษาต่อในสถานศึกษาที่ตนสนใจ การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนภายใต้แผนปฏิบัติการประจำปี เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากที่สุด โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประชากรตอบแบบสอบถามเป็นครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้บริหาร จำนวน 104 คน ส่วนใหญ่เป็นชาย อายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง

31-40ปี สถานะของตำแหน่งส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน ระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งส่วนใหญ่ 1-5 ปี วุฒิการศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี

3. กระบวนการบริหารงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3

3.1 แบบสอบถามจากการตอบแบบสอบถามของครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้บริหาร จำนวน 104 คน

3.2 กระบวนการบริหารงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ขั้นตอนการวางแผน (Plan) โดยรวมมีระดับความคิดเห็น/ ความเป็นจริงมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีระดับความคิดเห็น/ ความเป็นจริงมากทุกด้าน โดยสถานศึกษามีคู่มือการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษา มีระดับความคิดเห็น/ ความเป็นจริงมาก เป็นลำดับที่ 1 และ สถานศึกษามีการประชุมชี้แจงให้บุคลากรภายในโรงเรียนเห็นความสำคัญของมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษามีระดับความคิดเห็น/ ความเป็นจริงมาก เป็นลำดับที่ 2

3.3 การดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ขั้นตอนการดำเนินงาน (Do) โดยรวมเห็นด้วยว่ามีการดำเนินการจริงระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เห็นด้วยว่ามีการดำเนินการจริงระดับมากทุกประเด็น โดยในสถานศึกษามีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปฏิบัติหน้าที่ ตามบทบาทด้วยความเต็มใจ เห็นด้วยว่ามีการดำเนินการจริงระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) เป็นลำดับที่ 1 และสถานศึกษาดำเนินงานตามแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเห็นด้วยว่ามีการดำเนินการจริงระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) เป็นลำดับที่ 2

3.4 การดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ขั้นตอนการตรวจสอบการดำเนินงาน (Check) โดยรวมเห็นด้วยว่ามีการดำเนินการจริงระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าเห็นด้วยว่ามีการดำเนินการจริงระดับมากทุกประเด็น โดยสถานศึกษาได้จัดทำรายงานการประเมินตนเองเพื่อรายงานต่อหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นด้วยว่ามีการดำเนินการจริงระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) เป็นลำดับที่ 1 และสถานศึกษามีแผนการปฏิบัติงานและการกำกับติดตามอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เห็นด้วยว่ามีการดำเนินการจริงระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) เป็นลำดับที่ 2

3.5 การดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นตอนการปรับปรุงและนำไปใช้ (Action) โดยรวมเห็นด้วยว่ามีการดำเนินการจริงระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าเห็นด้วยว่ามีการดำเนินการจริงระดับมากทุกประเด็น โดยสถานศึกษา นำข้อเสนอแนะของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพ

อย่างต่อเนื่องเห็นด้วยว่ามีการดำเนินการจริงระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) เป็นลำดับที่ 1 และสถานศึกษาจัดทำรายงานสรุปผลและนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษาเห็นด้วยว่ามีการดำเนินการจริงระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$) เป็นลำดับที่ 2

4. ปัญหา ข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ปัญหาในกระบวนการบริหารงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 จากการตอบแบบสอบถามของครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้บริหาร จำนวน 104 คน

4.1 ปัญหา

4.1.1 ด้านบุคลากร

1) โรงเรียนมีบุคลากรน้อย ภาระงานมาก เท่ากับโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีบุคลากรร่วมทำงานหลายฝ่ายจึงทำให้ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานไม่เทียบเท่ากับโรงเรียนขนาดอื่นที่บุคลากรมีความพร้อม

2) ขาดบุคลากรในการสอนนักเรียนเพราะการเรียนการสอนแบบคละชั้นทำให้ผลการเรียน NT ต่ำ

3) จัดทำรายงานการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา (SAR) ล่าช้าและขาดการเผยแพร่ต่อผู้มีส่วนได้เสียและสาธารณชน

4) ชุมชนขาดความสนใจหรือความรู้ที่แท้จริงเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาทำให้เกิดความเข้าใจที่ไม่ตรงกันในบางเรื่อง

5) ครูขาดความรู้ความเข้าใจในระบบการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

6) ครูไม่มีความตระหนักและไม่เห็นความสำคัญของระบบการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

7) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ไม่เข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการจัดการศึกษา ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา และมาตรฐานด้านมาตรการส่งเสริม

8) บุคลากรขาดความเข้าใจที่ชัดเจนในการจัดเอกสาร และวิธีการในการเตรียมตัวเพื่อรับการประเมินการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

4.1.2 ด้านการบริหารจัดการ

- 1) การเผยแพร่เอกสารให้ชุมชนไม่ทั่วถึงและประชาชนขาดความเข้าใจในเอกสาร
- 2) สถานศึกษายังขาดการเผยแพร่หรือประชาสัมพันธ์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและชุมชนรับทราบผลการดำเนินงานของตนเอง
- 3) การดำเนินงานเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีขีดจำกัดด้วยเวลาโดยเฉพาะครูที่มีภาระงานมากอยู่แล้ว
- 4) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษายังไม่เป็นระบบที่ชัดเจน
- 5) การประสานงานและการร่วมมือการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษาไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ
- 6) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนมีความยุ่งยากมากเกินไป
- 7) หน่วยงานขาดการเตรียมพร้อมของบุคลากร
- 8) ไม่มีคณะทำงานในการประสานกำกับดูแลการเชื่อมโยงการทำงาน
- 9) การทำงานไม่ปฏิบัติตามแผนที่กำหนด

4.1.3 ด้านงบประมาณ

งบประมาณไม่เพียงพอกับความต้องการในการดำเนินงานตามโครงการที่วางไว้

4.2 ข้อเสนอแนะ

4.2.1 ด้านบุคลากร

- 1) หน่วยงานต้นสังกัดควรหาวิธีแก้ไขปัญหาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้ครูและบุคลากรโรงเรียนคล่องตัว
- 2) ผู้บริหารควรเข้าใจเข้าถึงงาน มุ่งพัฒนางานอย่างเป็นระบบและให้ความร่วมมือกับทุก ๆ ฝ่าย
- 3) ลดภาระงานรับผิดชอบของครู
- 4) ให้บุคลากรทุกคนมีความรู้และเข้าใจในระบบการประกันการพัฒนา ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 5) อบรมให้ความรู้แก่บุคลากรทางการศึกษาด้านการเตรียมเอกสารในการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างชัดเจน

4.2.2 ด้านการบริหารจัดการ

- 1) ควรมีการแบ่งงานรับผิดชอบอย่างเป็นระบบ
- 2) ควรมีการยืดหยุ่นการรับผิดชอบภาระงาน (ไม่ควรให้ทำหลายตำแหน่ง)
- 3) ควรมีการเผยแพร่หรือประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับทราบเป็นรูปแบบของเอกสารในเรื่องของคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 4) ควรเผยแพร่เอกสารอย่างต่อเนื่องเป็นปัจจุบัน และทั่วถึงประชาสัมพันธ์ถึงความสำคัญของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
- 5) ควรให้มีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่องทั้งการนิเทศภายในและการนิเทศภายนอก
- 6) จัดระบบกำกับ ติดตาม และเสนอแนะแก่สถานศึกษาด้านการจัดระบบการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 7) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาควรให้การดูแล แนะนำแก่สถานศึกษาด้านการจัดระบบการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 8) ควรจัดสรรบุคลากรให้มีความเพียงพอและอบรมเพิ่มทักษะครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเฉพาะกลุ่มสาระที่สำคัญ เช่น ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษ เป็นต้น
- 9) ควรนำผลการประเมินภายในมาปรับปรุงงานพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
- 10) ควรมีการระดมความคิดจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันหาวิธีการแก้ปัญหาต่อไป

4.2.3 ด้านงบประมาณ

- 1) หน่วยงานต้นสังกัด ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการจ้างบุคลากรเพิ่ม
- 2) หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมเพื่อใช้ในการบริหารงานในโรงเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
- 3) ให้มีการตั้งงบประมาณที่เน้นความสำคัญ ของผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้น

4.3 แนวทางแก้ปัญหา

4.3.1 ด้านบุคลากร

- 1) ทหาระบบจัดการภาระงานที่ไม่จำเป็น เพื่อให้ครูได้ทำงานอย่างเต็มที่
- 2) จัดอบรมบุคลากรที่จัดการเรียนการสอนในโรงเรียนคณะชั้นและร่วมแก้ไขปัญหาลดสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ของนักเรียนอย่างจริงจัง

3) ให้ความรู้แก่ผู้ปกครองให้เห็นความสำคัญของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กในปกครอง

4.3.2 ด้านการบริหารจัดการ

1) หน่วยงานที่รับผิดชอบมาให้ความรู้ที่จัดอบรมการทำงานสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสโดยเฉพาะ

2) มีการประเมินการจัดระบบการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ทุก ๆ 6 เดือน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3) ประสานงานในกลุ่มเครือข่ายกระจายภาระงานที่ซ้ำซ้อน

4.3.3 ด้านงบประมาณ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดสรรงบประมาณ เพื่อพัฒนาผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับระบบการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาระบบการบริหารงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. บริบทของ โรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำปาง เขต 3 ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนของแต่ละตำบล ครูผู้สอนส่วนใหญ่ร้อยละ 40 ของจำนวนครูทั้งหมด อาศัยอยู่ในอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง เดินทางมาทำงานโดยรถประจำทางและรถยนต์ส่วนบุคคล ส่วนร้อยละ 30 ของจำนวนครูทั้งหมดเป็นครูในท้องถิ่น และร้อยละ 10 ของจำนวนครูทั้งหมดเป็นครูต่างจังหวัด อาศัยอยู่ในบ้านพักของโรงเรียน จำนวนนักเรียนของแต่ละโรงเรียนมีจำนวน ตั้งแต่ 150-258 คน ซึ่งโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ส่วนใหญ่มีนโยบายการศึกษา ที่เน้นการส่งเสริมอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ นักเรียน เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติ เพื่อจบแล้วสามารถประกอบอาชีพได้หรือสามารถนำทักษะที่เรียนรู้ไปศึกษาต่อในสถานศึกษาที่ตนสนใจ การดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนภายใต้แผนปฏิบัติการประจำปี เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากที่สุด โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. กระบวนการบริหารงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำปาง เขต 3 จากการสำรวจจากแบบสอบถามครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้บริหาร พบว่ากระบวนการ

บริหารงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ตามกระบวนการบริหารและจัดการคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐาน 4 ขั้นตอน คือ 1)ขั้นตอนการวางแผน 2)ขั้นตอนการดำเนินงาน 3)ขั้นตอนการตรวจสอบการดำเนินงาน 4)ขั้นตอนการปรับปรุงและนำไปใช้ สถานศึกษาส่วนใหญ่ดำเนินการครบทุกด้าน แสดงว่าโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอแจ้ห่ม สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 มีกระบวนการบริหารงานระบบการประกันคุณภาพ การศึกษา ตามการดำเนินงาน ตาม 4 ขั้นตอนของมาตรฐานสำหรับเตรียมความพร้อมในการรับการ ประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่ 3 จาก สมศ. สอดคล้องกับการศึกษาของอเนก ตาเจริญเมือง (2547) ที่ศึกษาสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า โดยภาพรวมการดำเนินการประกัน คุณภาพภายในโรงเรียนด้านการเตรียมความพร้อมของบุคลากร พบว่า บุคคลที่เห็นว่ามีผลสำคัญ ในการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน คือ ผู้บริหารโรงเรียน ด้านการดำเนินการวางแผน พบว่า มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศและนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ และทิศทางในการจัดการศึกษา และนำมาจัดเป็นแผนปฏิบัติการ ประจำปีโดยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และสอดคล้องกับ สวท มุลละ (2548) ที่ศึกษาสภาพการ ดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอสันทราย เขตพื้นที่การศึกษา เชียงใหม่เขต 2 ขั้นการควบคุมคุณภาพการศึกษา พบว่า มีการจัดทำวิสัยทัศน์ พันธกิจ ปรัชญาและ เป้าหมาย การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ แผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน ขั้นการตรวจสอบ คุณภาพการศึกษา พบว่า โรงเรียนมีการสรุปผลการดำเนินการติดตามจัดทำรายงานพัฒนาคุณภาพ การศึกษา และศึกษาสภาพปัญหาในการดำเนินงานปีที่ผ่านมา ขั้นการประเมินคุณภาพการศึกษา พบว่า มีการศึกษาเอกสารการประเมินคุณภาพภายใน ดำเนินการตามขั้นตอน และสอดคล้องกับ จักรวรรดิ ต๊ะแสนเทพ และคณะ (2549) ที่ศึกษาการปฏิบัติตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษา ในเขตอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน พบว่า การปฏิบัติตามระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา ในเขตอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน มีการปฏิบัติตามระบบการประกัน คุณภาพการศึกษา ด้านการปฏิบัติตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า ด้านการปฏิบัติ ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีการปฏิบัติตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษา ครบทั้ง 8 เรื่อง

3. ปัญหา/ อุปสรรค และข้อเสนอแนะในกระบวนการบริหารงานระบบการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลำปาง เขต 3 พบว่า การจัดระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขยาย โอกาส อำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 มีปัญหา/ อุปสรรค

เกี่ยวกับการจัดทำรายงานการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา (SAR) ล่าช้าและไม่มีการเผยแพร่ ขาดการวิเคราะห์ผลการประเมิน และจัดทำข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน เนื่องจากครู/ บุคลากร ยังขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดความตระหนักถึงความสำคัญของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา จากข้อจำกัดในด้านจำนวนของบุคลากร สอดคล้องกับ ทวี มั่นตรง (2545) ที่ศึกษาแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สบปราบ จังหวัดลำปาง พบว่า มีปัญหาที่บุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ขาดเทคโนโลยีที่จะสนับสนุนการทำงาน การจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพไม่สอดคล้องกับตัวบ่งชี้และเกณฑ์มาตรฐาน ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนไม่มีการจัดเก็บที่เป็นระบบ และสอดคล้องกับ อนเนก ตาเจริญเมือง (2547) ที่ศึกษาสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องยังขาดการมีส่วนร่วมในการวางแผน ข้อมูลที่นำมาใช้ในการวางแผนไม่เพียงพอ โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีการรายงานคุณภาพการศึกษา ประจำปีต่อต้นสังกัดและสาธารณชน และการจัดทำรายงานไม่ถูกต้องความเป็นจริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถานศึกษา คือ โรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลำปาง เขต 3 จะต้องพัฒนาครู บุคลากร โดยสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้มีความพร้อมในการรับการประเมินภายนอก รอบที่ 3 จาก สมศ.
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ต้องให้ความช่วยเหลือในด้านการจัดสรรกำลังคนแนวทางในการสร้างเครื่องมือเพื่อตรวจสอบ และประเมินความรู้ที่จะกำกับติดตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการบริหารงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ผ่าน และไม่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 2 มีผลการดำเนินการเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

2. ควรศึกษากระบวนการบริหารงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 2 ในระดับดีเยี่ยม เพื่อศึกษาเป็นแนวทางการดำเนินการที่ประสบผลสำเร็จในกระบวนการบริหารงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2542). **การประกันคุณภาพของสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ. (2544). **การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ. (2545). **แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). **แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: กรมสามัญศึกษา.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงาน. (2541). **การประกันคุณภาพการศึกษา เล่ม 1**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงาน. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พ.ศ. 2553**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- จิรศักดิ์ จันทรโชติช่วง. (2538). **การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาของผู้บริหารสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11**. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม., มหาสารคาม, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จักรวรรดิ ต๊ะแสนเทพ และคณะ. (2549). **การปฏิบัติตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ในเขตอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- ทวี มั่นตรง. (2545). **แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

ทวีเดช สัตย์ต่อชาติ และคณะ. (2550). การศึกษากระบวนการจัดทำคู่มือการประเมิน
คุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนพระราชัฐธรรมคุณ อำเภอองอาจ
จังหวัดลำปาง. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร,
 พิษณุโลก.

ภานุวัฒน์ รักดีวงศ์. (2542). “แนวคิดในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา”.
วารสารวิชาการ, 2(4).

มนสิข ลิทธิสมบูรณ์. (2546). **ระเบียบวิธีวิจัย.** พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

มหาวิทยาลัยนเรศวร. (2550). **คู่มือการจัดทำสารนิพนธ์ มหาวิทยาลัยนเรศวร**

พ.ศ. 2550. พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

รัตนภรณ์ แปงทอง. (2543). **ความพร้อมของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา**
จังหวัดลำพูน ในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาตามทัศนะของผู้บริหาร
โรงเรียนและครูผู้สอน. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร,
 พิษณุโลก.

ราชกิจจานุเบกษา. (2540). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540.** 114 (55ก).

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2547). **มาตรฐานการศึกษาของชาติ.**

กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

วารินทร์ ลินสูงสุด. (2542). **การประกันคุณภาพการศึกษา แผ่นฉาย แผ่นแจก**

เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ: สยามมิตร.

สงบ ลักษณะ. (2542). การพัฒนาหลักสูตรระดับโรงเรียน. **วารสารปฏิรูปการศึกษา.** 1(14).

สถาบันราชภัฏลำปาง. (ม.ป.ป.). **คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบัน**

ราชภัฏลำปาง.

สมจิต ตาคำแสง. (2548). **การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก**

ในอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. การศึกษาค้นคว้าอิสระ

ศศ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

สมคิด พรหมจ้อย และสุพัทตร์ พิบูลย์. (2544). **การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา.**

นนทบุรี: จตุพร ดีไซด์.

สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2542). การปฏิรูปการศึกษา. **วารสารปฏิรูปการศึกษา,** 1(12).

สมศักดิ์ ลิขิตเวชชัย. (2541). การประกันคุณภาพการศึกษา. **วารสารวิชาการ,** 1(5).

- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2548). **ผลการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานสถานศึกษา ในภาพรวมระดับประเทศ**. เอกสารประกอบการบรรยายพิเศษ. วันที่ 1-2 มิถุนายน.
- สยาม สุ่มงาม. (2541). **กระบวนการดำเนินงานปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา การประกันคุณภาพการศึกษา: กรณีโรงเรียนนาร่อง สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุทัยธานี**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สวาท มุลละ. (2548). **การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก ในอำเภอสนทราย เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 2**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2550). **รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2544-2548)**. กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
- เอนก ตาเจริญเมือง. (2547). **สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- อารีรัตน์ วัฒนสิน. **ประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน: งานเก่าที่จัดระบบใหม่**. สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2555, จาก <http://www.moe.go.th/webdcid/dcid/press/quality.1.htm>.
- อุเทน ปัญโญ. (2543). **ระเบียบวิธีวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 2)**. เชียงใหม่: ภาควิชาประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อุทุมพร จามรมาน. (2544). **วิธีทำประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน (รวมเกณฑ์ ประเมินและตัวอย่างรายงาน) เล่มที่ 21**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พันธ์.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายชื่อโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม

รายชื่อโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม

1. โรงเรียนผาซ้อวิทยา
2. โรงเรียนทุ่งคาวิทยา
3. โรงเรียนแจ้คอนวิทยา
4. โรงเรียนไผ่งามวิทยา
5. โรงเรียนบ้านแม่ตา

ภาคผนวก ข แบบสอบถาม

เรื่อง กระบวนการบริหารงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียน ขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3

ผู้วิจัย โยธกา ชุ่มใจ

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามสำหรับ ผู้บริหาร ครู และ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุดนี้ มุ่งที่จะศึกษา กระบวนการบริหารงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียน ขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ฉะนั้น ข้อเท็จจริงในการตอบแบบสอบถามของท่านจะช่วยให้การดำเนินการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ครั้งนี้บรรลุผล และเกิดประโยชน์ต่อการปรับปรุงและการพัฒนากระบวนการบริหารงานระบบ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ในโอกาสต่อไป

2. แบบสอบถามนี้มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 กระบวนการบริหารงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของ โรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ปัญหา/ อุปสรรค และข้อเสนอแนะในกระบวนการบริหารงานระบบประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 เป็นแบบปลายเปิด

3. ผู้ศึกษาใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทั้ง 3 ตอน และครบทุกข้อคำถามเพื่อให้แบบสอบถามมีความสมบูรณ์สามารถนำไปวิเคราะห์ใช้ให้เกิดประโยชน์ ต่อการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของ โรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ได้

4. ข้อมูลที่ท่านตอบแบบสอบถามนี้จะไม่กระทบกระเทือนต่อตำแหน่งหน้าที่การงาน ของท่าน และตัวท่านแต่อย่างใด ผู้ศึกษาจะเก็บรักษาคำตอบของท่านไว้เป็นความลับและจะ เสนอผลการศึกษาในภาพรวมเท่านั้น

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงที่กรุณาตอบแบบสอบถามไว้ ณ โอกาสนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ต่อ กระบวนการบริหารงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ตามสถานภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

- ชาย หญิง

2. อายุ

- น้อยกว่า 30 ปี 31-40 ปี
 41-50 ปี มากกว่า 50 ปี

3. สถานะของตำแหน่ง

- ผู้บริหาร
 ครู
 คณะกรรมการสถานศึกษา

4. ระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่ง

- 1-5 ปี 6-10 ปี
 11-15 ปี 16 ปีขึ้นไป

5. วุฒิการศึกษา

- ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี
 ปริญญาโท ปริญญาเอก

**ตอนที่ 2 ข้อกระทงเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
ของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ลำปาง เขต 3**

คำชี้แจง: โปรดพิจารณาว่าสถานศึกษาของท่านมีระดับการดำเนินงานเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามประเด็นที่กำหนดต่อไปนี้อย่างไร โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการดำเนินงานเพียงช่องเดียวที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ระดับ 5 หมายถึง สถานศึกษาของท่านมีการดำเนินงานเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง สถานศึกษาของท่านมีการดำเนินงานเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง สถานศึกษาของท่านมีการดำเนินงานเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง สถานศึกษาของท่านมีการดำเนินงานเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง สถานศึกษาของท่านมีการดำเนินงานเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

กระบวนการบริหารงาน ระบบประกันคุณภาพการศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
1. ขั้นตอนการวางแผน (Plan)					
1.1 สถานศึกษามีการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
1.2 สถานศึกษามีคู่มือการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษา					
1.3 สถานศึกษามีโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน					
1.4 สถานศึกษามีการกำหนดมาตรฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้และตัวชี้วัดในวิชาหลัก ร่วมกันเป็นรายปี/ รายภาค					
1.5 สถานศึกษาให้บุคลากรทั้งในและนอกโรงเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงสร้างและขั้นตอนการบริหารงาน					

กระบวนการบริหารงาน ระบบประกันคุณภาพการศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
1.1 สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาโครงสร้าง การบริหารงาน					
1.2 สถานศึกษามีคณะกรรมการประกันคุณภาพ การศึกษาประกอบด้วย ครู ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทน องค์กรชุมชน และตัวแทนนักเรียน					
1.3 สถานศึกษามีการวางแผน กำหนดการใช้ข้อมูล สารสนเทศเพื่อการบริหาร					
1.4 สถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำมาตรฐาน การศึกษาระดับสถานศึกษา					
1.5 สถานศึกษามีการประชุมชี้แจงให้บุคลากรภายใน โรงเรียนเห็นความสำคัญของมาตรฐานการศึกษาระดับ สถานศึกษา					
1.6 สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา					
1.7 สถานศึกษาแต่งตั้งกรรมการบริหารหลักสูตร และได้ติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง					
1.8 สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษาจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง					
1.9 สถานศึกษากำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแนวปฏิบัติของทุกฝ่ายอยู่ในแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษา					
1.10 สถานศึกษากำหนดปฏิทินการ ติดตาม นิเทศ ตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง					
1.11 สถานศึกษามีการสร้างความเข้าใจ ความพึงพอใจ และการยอมรับให้บุคลากรผู้ปฏิบัติ					
1.12 สถานศึกษามีการมอบหมายงานให้บุคลากร ปฏิบัติงานอย่างมีระบบและเป็นทางการ					

กระบวนการบริหารงาน ระบบประกันคุณภาพการศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
1.13 สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ คุณภาพการศึกษา					
1.14 สถานศึกษากำหนดเป้าหมายและแนวทางการ ดำเนินงานที่ชัดเจน					
1.15 สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการและชี้แจงการ ประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 ม. 6					
1.16 สถานศึกษาสร้างความตระหนักให้ผู้เรียนเห็น ความสำคัญของการประเมินผลสัมฤทธิ์ระดับชาติ					
1.17 สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ คุณภาพการศึกษา					
2. ขั้นตอนดำเนินการ (Do)					
2.1 สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาครอบคลุม ทั้งหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรท้องถิ่น					
2.2 สถานศึกษามีขั้นตอนจัดทำมาตรฐานระดับ สถานศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา					
2.3 สถานศึกษามีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปฏิบัติหน้าที่ ตามบทบาทด้วยความเต็มใจ					
2.4 สถานศึกษาดำเนินงานจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาตามกระบวนการอย่างเป็นระบบ					
2.5 สถานศึกษามีแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรมที่สะท้อน การพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาและมาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดอย่างครอบคลุม					
2.6 สถานศึกษาดำเนินงานตามแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรม ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
2.7 สถานศึกษาจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ในวิชา แกนหลักและคุณลักษณะที่สำคัญด้วยเครื่องมือมาตรฐาน และต่อเนื่อง					

กระบวนการบริหารงาน ระบบประกันคุณภาพการศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
2.1 สถานศึกษาจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา ภายใน สถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ					
2.2 สถานศึกษามีระบบสารสนเทศเป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับภารกิจ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
2.3 สถานศึกษามีการเผยแพร่เอกสารมาตรฐาน การศึกษาระดับสถานศึกษาแก่ชุมชนและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง					
3. ขั้นตอนการตรวจสอบการดำเนินงาน (Check)					
3.1 สถานศึกษาได้จัดทำรายงานการประเมินตนเอง เพื่อรายงานต่อหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
3.2 สถานศึกษามีแผนการปฏิบัติงานและการกำกับ ติดตามอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง					
3.3 สถานศึกษามีการกำกับ ติดตาม นิเทศ เพื่อนำผล การประเมินมา ปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
3.4 สถานศึกษามีเครื่องมือตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ที่ครอบคลุมอย่างมีประสิทธิภาพ					
3.5 สถานศึกษามีปฏิทินกำหนดการตรวจสอบคุณภาพ การศึกษาที่ชัดเจน					
3.6 สถานศึกษาทำการตรวจสอบคุณภาพทางการศึกษา เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง					
3.7 สถานศึกษารายงานผลการประเมินของสถานศึกษา ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทราบ					
3.8 สถานศึกษาแจ้งผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานของชาติให้นักเรียนและ ผู้ปกครองทราบเป็นลายลักษณ์อักษร					
3.9 สถานศึกษาจัดทำระบบข้อมูลผลการประเมิน มาตรฐาน คุณภาพการศึกษาเพื่อจัดทำรายงาน ประเมินตนเอง ประจำปี					

กระบวนการบริหารงาน ระบบประกันคุณภาพการศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
	5	4	3	2	1
4. ขั้นตอนการปรับปรุงและนำไปใช้ (Action)					
4.1 สถานศึกษานำข้อเสนอแนะของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง					
4.2 สถานศึกษาได้นำข้อเสนอแนะของบุคลากรในสถานศึกษา ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาปรับปรุงพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง					
4.3 สถานศึกษาจัดทำรายงานสรุปผล และนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
4.4 สถานศึกษานำผลการประเมินคุณภาพภายในไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง					
4.5 สถานศึกษานำผลข้อมูลการจัดทำรายงานการประเมินตนเองไปปรับปรุงพัฒนาคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ					
4.6 สถานศึกษาร่วมกับหน่วยงานต้นสังกัดนิเทศ ติดตามการดำเนินงานและนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษา มาพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา					

ภาคผนวก ค ตารางแสดงค่าความเชื่อมั่นในเนื้อหาของเครื่องมือ

ตาราง 7 แสดงค่าความเชื่อมั่นในเนื้อหาของเครื่องมือ

ข้อที่	ค่าความเชื่อมั่นในเนื้อหาของเครื่องมือ	สรุปผล
1	0.81	เหมาะสม
2	0.84	เหมาะสม
3	0.83	เหมาะสม
4	0.81	เหมาะสม
5	0.85	เหมาะสม
6	0.81	เหมาะสม
7	0.82	เหมาะสม
8	0.82	เหมาะสม
9	0.84	เหมาะสม
10	0.81	เหมาะสม
11	0.87	เหมาะสม
12	0.82	เหมาะสม
13	0.82	เหมาะสม
14	0.81	เหมาะสม
15	0.84	เหมาะสม
16	0.85	เหมาะสม
17	0.85	เหมาะสม
18	0.82	เหมาะสม
19	0.83	เหมาะสม
20	0.83	เหมาะสม
21	0.81	เหมาะสม
22	0.81	เหมาะสม
23	0.82	เหมาะสม

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าความเชื่อมั่นในเนื้อหาของเครื่องมือ	สรุปผล
24	0.81	เหมาะสม
25	0.82	เหมาะสม
26	0.83	เหมาะสม
27	0.84	เหมาะสม
28	0.82	เหมาะสม
29	0.83	เหมาะสม
30	0.83	เหมาะสม
31	0.81	เหมาะสม
32	0.81	เหมาะสม
33	0.85	เหมาะสม
34	0.84	เหมาะสม
35	0.84	เหมาะสม
36	0.83	เหมาะสม
37	0.81	เหมาะสม
38	0.84	เหมาะสม
39	0.83	เหมาะสม
40	0.82	เหมาะสม
41	0.82	เหมาะสม
42	0.81	เหมาะสม

อธิธานศัพท์

อภิธานศัพท์

ประชากร	ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนขยายโอกาสในเขตอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง
โรงเรียนขยายโอกาส	โรงเรียนที่เปิดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่อยู่ในเขตอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง
กระบวนการบริหารงานระบบประกันคุณภาพการศึกษา การจัดการกระบวนการบริหารและ จัดการคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสใน 4 ขั้นตอน	คือ 1.ขั้นวางแผนการดำเนินงาน (Plan) 2.ขั้นดำเนินการ (Do) 3.ขั้นตรวจสอบการดำเนินงาน (Check) 4.ขั้นการปรับปรุงและ การนำไปใช้ (Action)
ความรู้ความเข้าใจ	การรับรู้และเข้าใจในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษาของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน ขยายโอกาส ที่อยู่ในเขตอำเภอแจ้ห่มจังหวัดลำปาง
การปฏิบัติตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	การกระทำตามขั้นตอนการดำเนินงานตามระบบการประกัน คุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาสที่อยู่ในอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง ใน 4 ขั้นตอน
ปัญหาในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา	ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้ปฏิบัติการสอน โรงเรียน ขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปางเกี่ยวกับอุปสรรค ข้อขัดข้องในการประกันคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียนขยาย โอกาสในอำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง
จัดระบบบริหารและสารสนเทศ	การจัดโครงสร้างการบริหารจัดการให้เอื้อต่อการดำเนินงาน การมีส่วนร่วม และการประสานสัมพันธ์กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ด้วยขั้นตอนการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ การจัดระบบ การควบคุมคุณภาพการศึกษา การจัดระบบการตรวจสอบ คุณภาพการศึกษา และการจัดระบบการประเมินคุณภาพ การศึกษา

การพัฒนามาตรฐานการศึกษา

การพัฒนามาตรฐานด้านผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่สอดคล้องกับมาตรฐานช่วงชั้นที่หลักสูตรกำหนด

การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

แผนที่จัดทำอย่างเป็นระบบบนพื้นฐานข้อมูลของสถานศึกษา ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแนวปฏิบัติที่ชัดเจน สมบูรณ์ ครอบคลุมการพัฒนาทุกกิจกรรมและ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมดำเนินการในการจัดทำแผน

การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาการกำกับ

ติดตามและดำเนินการอย่างต่อเนื่องให้บรรลุเป้าหมายตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่กำหนดไว้โดยมีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ที่ชัดเจน ครอบคลุมงาน/ โครงการของสถานศึกษา

การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษากการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพภายใน โดยบุคลากรในสถานศึกษาและการตรวจสอบทบทวนโดยหน่วยงานต้นสังกัด การประเมินคุณภาพการศึกษาการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนระดับชาติที่ศึกษาในปีสุดท้ายของแต่ละช่วงชั้น

ในกลุ่มสาระต่างๆตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดและการประเมินคุณภาพและมาตรฐานจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา(สมศ.)

การรายงานคุณภาพการศึกษานำเสนอข้อมูลผลการประเมินคุณภาพการศึกษาประจำปีการศึกษา ต่อหน่วยงานต้นสังกัด

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและต่อสาธารณะชนการผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษาการปรับปรุง พัฒนา การทบทวน การนำไปใช้ เพื่อให้คุณภาพและมาตรฐานคงอยู่อย่างพัฒนา

ผลจากการประกันคุณภาพการศึกษา

ผลที่เกิดจากการดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพภายในและภายนอกสถานศึกษา ขนาดเล็ก ตามตัวบ่งชี้ 84 ตัวบ่งชี้ของมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน 18 มาตรฐาน

ผู้บริหารสถานศึกษา	ผู้อำนวยการสถานศึกษา และรักษาการผู้อำนวยการสถานศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภอแจ้ห่มสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 3
ครู	ครูที่ทำหน้าที่ในการสอนในโรงเรียนขยายโอกาส ทั้งข้าราชการ พนักงานราชการ และครูอัตราจ้าง ในอำเภอแจ้ห่มสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำปาง เขต 3

ประวัติผู้ศึกษาค้นคว้า

ประวัติผู้ศึกษาค้นคว้า

ชื่อ นามสกุล	โยธกา ชุ่มใจ
วัน เดือน ปี เกิด	29 พฤศจิกายน 2529
ที่อยู่ปัจจุบัน	99/ 1 หมู่ 1 ตำบลวังทอง อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง 52140
ที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนผาซ้อวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ลำปาง เขต 3
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	ครู
ประสบการณ์การทำงาน	
พ.ศ. 2554-ปัจจุบัน	ครูโรงเรียนผาซ้อวิทยา
พ.ศ. 2552-2554	ครูผู้ช่วย โรงเรียนผาซ้อวิทยา
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2552	คบ. (ภาษาอังกฤษ) มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

